

Mandát, prokura, nebo plná moc (letter of attorney) je akt, kterým jedna osoba zmocňuje jinou osobu jednat za ni a jejím jménem v jedné záležitosti nebo v několika záležitostech. *Viz také* Power of attorney.

Mandato. Ve španělském právu smlouva o mandátu, smlouva příkazní.

Mandator. Mandátor. Osoba, používající jinou osobu k vykonání mandátu.

Mandatory. *adj.* Obsahující příkaz; nařizující; příkazující; imperativní; povinný.

Mandatory injunction. *Viz* Injunction.

Mandatory instructions. *Viz* Jury instructions.

Mandatory sentencing. *Viz* Sentence.

Mandatory statutes. Závazné předpisy. Druhé označení, označující zákony (předpisy), které vyžadují (přikazují) a nikoli pouze povolují nějakou činnost. Jsou charakterizovány takovými slovy jako „musí“ a nikoli „smí“.

„Příkazující“ („závazné“) ustanovení zákona (mandatory provision) je takové, jehož nedbání má za následek neplatnost soudního řízení, jehož se týká, zatímco „nezávazné“, doporučující (directory) ustanovení je takové, jehož dodržování není pro platnost řízení nezbytné. Také se uvádí, že jestliže ustanovení zákona je podstatou věci, u níž se požaduje jeho dodržení, pak je závazné, *Kavanaugh v. Fash, C.C.A. Okl., 74 F.2d 435, 437*; jinak, když se týká formy a způsobu provedení a když je nějaký čin nahodilý, nebo po získání jurisdikce, je pouze nezávazné.

Závazné zákonné ustanovení je takové, které se musí dodržovat, na rozdíl od „nezávazného“ ustanovení, které ponechává na volbě úřadu nebo úředníka, zda se jim bude řídit či nikoli. *State ex rel. Dworken v. Court of Common Pleas of Cuyahoga County, 131 Ohio St. 23, 1 N.E.2d 138, 139, 5 O.O. 291.*

Mandatum. Lat. V kontinentálním právu smlouva příkazní, smlouva o mandátu (*viz tam*).

Mandatum nisi gratuitum nullum est. Pokud mandát není bezúplatný, není to mandát.

Mandavi ballivo. (Dal jsem svůj mandát zemskému správci.) V anglické praxi odpověď šerifa, kdy správci nějaké výsady náleží vykonání nějakého writu, jehož vykonání šerif správci nařídil.

Manerium. Ve starém anglickém právu manské panství.

Manerium dicitur a manendo, secundum excellentiam, sedes magna, fixa, et stabilis. Manské panství je nazýváno podle *manendo*, podle jeho vynikajícího charakteru, velkého, stálého a pevného sídla.

Mangonare. Ve starém anglickém právu nakupovat na trhu.

Manhood. Mužný věk. Stav toho, kdo dosáhl zletlosti, což je ve většině jurisdikcí 18 let. Dříve to byl věk 21 let. Když je tento stav dosažen, osoba může jednat (je) sui juris. *Viz také* Legal age; Majority.

Ve feudálním právu termín, označující ceremoniální pocty vazala svému pánu. Používala se formule „*Devenio vester homo*“, stávám se vaším člověkem. 2. Bl. Comm. 4.

Mania. Mánie. *Viz* Insanity.

Manic. Mánický. Fáze maniodepresivní psychózy, v níž je pacient hyperaktivní a hovorný; charakteristické je pro

ni nadměrné hodnocení vlastního já a přeceňování vlastní důležitosti. Mánická nálada může zahrnovat nespoutané veselí, žoviálnost, hněv, rozjařenost.

Manifest. Zřejmý. Zjevný smyslem, zejména zraku, zřejmý, evidentní, neskrýtý či neukrytý; je synonymem slov otevřený, jasný, viditelný, neomylný, nepochybný, nesporný, evidentní a samozřejmý. V dokazování to, co je jasné a nevyžaduje důkazu; to co je obecně známé. *Houston v. Leyden Motor Coach Co., 102 Ill. App.2d 348, 243 N.E.2d 293, 296 v. Ford Motor Co., 102 Ill. App.2d 390, 243 N.E.2d 337, 341.*

Seznam nákladu. Dokument používaný v zasilatelství a při skladování, obsahující seznam obsahu, hodnoty, původu, přepravce a určení zboží, které je přepravováno nebo skladováno. Písemný dokument, který musí být na obchodních pravidlech, obsahující výčet nákladu, s dalšími konkrétními údaji, pro usnadnění práce celních úředníků. *Sylvia II, D. C. Mass., 28 F.2d 215, 216. Viz 19 U.S.C.A., § 1431 a násl. Seznam cestujících a nákladu na plavidle a v letadle.*

Manifesta probatione non indigent. Zřejmé věci nevyžadují důkazu.

Manifestation of intention. V trustech a posledních vůlích vnější vyjádření úmyslu, na rozdíl od neodhaleného vnitřního úmyslu. *Restatement of Trusts, Second, § 2, poznámka g.*

Manifest law. *Viz* Lex manifesta, a *viz* Lex.

Manifest necessity. Zjevná nezbytnost. Doktrína o „zjevné nezbytnosti“, která opravňuje k uznání soudního řízení v trestní věci za zmatečné a předem zamezí, aby strana žalovaná úspěšně uplatnila námitku o dřívějším nebezpečí usvědčení z trestného činu, předpokládá náhlou a naprostou nouzovou situaci mimo kontrolu soudu a nepředvídatelnou, a neznamená osobní prospěch. *Fonseca v. Judges of Family Court of Kings County, 59 Misc.2d 492, 496, 299 N.Y.S.2d 493, 498. Nastává, jestliže vlivem okolností mimo kontrolu stran a soudu už není déle možné vést soudní řízení, nebo dosáhnout spravedlivého výsledku na základě důkazů. People v. Turner, 105 Ill. App.3d 393, 61 Ill. Dec. 275, 278, 434 N.E.2d 428, 431.*

Manifesto. Manifest. Formální písemné prohlášení, oznámené vladařem nebo výkonným orgánem státu nebo země, uvádějící důvody a motivy pro vyhlášení války nebo pro jinou důležitou mezinárodní akci. Veřejné prohlášení nebo proklamace politických nebo sociálních principů.

Manifest weight of evidence. Zřejmá tíha důkazů. Slovo „manifest“, zřejmý, v pravidle, že odvolací soud nemůže svůj názor prezentovat za názor prvoinstančního (trial) soudu, pokud jde o fakta, ledaže zjištění prvoinstančního soudu je zřejmě proti váze důkazu, znamená neomylný, jasný, zřejmý, nebo nesporný a vyžaduje, aby opačný závěr byl evidentní. *Levin v. Siver, 27 Ill. App.2d 134, 169 N.E.2d 156.*

Manipulation. Série transakcí, týkajících se nákupu nebo prodeje cenného papíru, za účelem vytvoření mylného nebo zavádějícího zdání aktivního obchodování, nebo za účelem zvýšení nebo stlačení ceny pro podcenění nákupu nebo prodeje ze strany jiných osoby. Takové činy jsou zakázány v Sec. 10(b) Zákona o cenných papírech a burzách z roku 1934, 15 U.S.C.A. § 78i, j. *Viz také* Wash sale.

Termín, jak je použit v ustanovení Zákona o cenných papírech a burzách z roku 1934 [15 U.S.C.A. § 78n(e)], zakazujícím používání manipulativních praktik v nabídkových řízeních, znamená jednání s úmyslem podvést nebo oklamat investory kontrolováním nebo umělým ovlivňováním cen cenných papírů. *Schreiger v. Burlington Northern, Inc., 472 U.S. 1, 4, 105 S. Ct. 2458, 2461, 86 L. Ed.2d 1.*

Mankind. Lidstvo. Lidský rod. V právu jsou v tomto termínu zahrnuty osoby ženského stejně jako mužského pohlaví.

Mann Act. Mannův zákon. Federální zákon (Zákon o obchodování s bílým masem, 18. U.S.C.A. § 2421), kterým se stanoví, že je zločin přepravovat ženu nebo dívku mezi jednotlivými státy USA nebo do zahraničí za účelem prostituce nebo sexuální nezávanosti, nebo za jiným nemorálním účelem.

Manner. Způsob, cesta, metoda provádění něčeho, nebo postup v nějakém případě nebo situaci. *Viz také* Custom a Usage.

Manner and form; modo et forma. V přelíčení podle anglosaského práva formální slova, uvedená na závěr popření obžaloby. Jejich cílem je přivést stranu, jejíž obžaloba je popírána, k tomu, aby prokázala, že popíráná skutečnost je ve svém všeobecném účinku pravá jak je tvrzeno, ale také to, že i způsob a forma, jakými jsou skutečnost nebo skutečnosti předkládány, jsou prokazatelné.

Manning. Denní práce člověka. Obsilka k soudu.

Mannire. Uvést každou osobu, která se má objevit před soudem a podat tam svědectví. Liší se od *bannire*; oba jsou výčtem osob, ale první činí protistranu, a druhý soudce.

Mannopis. Ve starém anglickém právu zboží zabavené v rukou zatčeného zloděje. Totéž jako „*mainour*“ (*viz tam*).

Man of straw. *Viz* Men of straw.

Manor. Manské panství, dědičný velkostatek. Dům, bydlíště, sídlo nebo rezidence.

V anglickém právu bylo manské panství původně plochou země, vydanou králem lordovi nebo jiné vznesené osobě jako léno. Jinak se nazývalo „panství barona“ (barony) nebo „majetek lorda“ (lordship) a bylo s ním spojeno právo mít soud, nazývaný „court—baron“. Pozemky v manském panství se dělily na *terrae tenementales* (pachtovní pozemky neboli „bocland“) a *terrae dominicales*, neboli dominikál. První z nich dával lord — pán manského panství svým přívržencům neboli dvořanům do soukromého držení. Druhé byly ty, které si vyhradil pro své vlastní používání; ale z nich část dostávali do nájemního vlastnictví (copyhold) pachtýři; a část pod názvem „pánova lada“ (lord's waste) sloužila jako veřejné cesty a obecné pastviny pro pána a nájemce. Nájemci byli z hlediska vztahu ke „court—baron“ a k sobě navzájem jako „*pares curiae*“. Slovo rovněž označovalo výsadu mít manské sídlo, se soudní pravomocí a s právem na renty a služby nájemců statků.

Reputed manor. Bývalé manské panství. Kdykoli dojde k absolutnímu oddělení dominikálních pozemků a služeb, manské panství přestává být ve skutečnosti manským panstvím, i když může (a obvykle je tomu opravdu tak) být i nadále manským panstvím „podle

ověsti“ a je potom nazýváno „reputed manor“; někdy se také nazývá „seignior in gross“, panství feudálního pána jako celek.

Manorial extent. Panská „rozloha“. Ve starém anglickém právu přehled o manském sídle, vytvořený porotou leníků (vazalů, manů), často nesvobodných mužů, zavázaných přísahou, že dají dohromady podrobnosti o každém nájemním statku, a obsahující ty nejmenší podrobnosti co do povahy povinné služby. Tyto panské „rozlohy“ byly vyhotovovány v zájmu pánů, kteří měli zájem na tom, aby byly prováděny všechny povinné služby, ale vyplývá z nich, že jiné a větší služby nebyly povinné, že zvykoví nájemci, i když byli nesvobodní lidé, dlužili tyto služby za své nájemní statky, nic víc a nic méně. Příliš neobvyklé nebyly výroky, že nájemci nejsou zavázáni provádět služby určitého druhu. „Rozlohy“ manských sídel jsou popisy, které uvádějí počty a jména nájemců, velikost jejich majetku, právní povahu jejich držeb a druh a rozsah jejich služby.

Manorial system. Panský systém. Středověký systém vlastnictví půdy pány manského sídla, pro něž se nevolníci a někteří svobodní lidé plahočili na půdě oplátku za ochranu od pána. *Viz také* Manor.

Manqueller. V saském právu vrah.

Manse. Fara. Ve starém anglickém právu obydlí nebo sídlo, obvykle s připojeným pozemkem. Sídlo nebo bydlíště faráře; pastorství nebo vikářství.

Manser. Nemanželské dítě, bastard.

Mansio. V anglosaských dobách množství země, která by užívala muž a jeho rodinu, nazývané různými jmény.

Mansion—house. V ustanoveních o vloupání atd. jakýkoli druh obytného domu.

Manslaughter. Zabití. Neospravedlnitelné, neomluvitelné a úmyslné zabití lidské bytosti bez rozvážení, úkladu a zlovolnosti. *State v. Banister, Mo. App., 512 S.W.2d 843, 845. Nezákonné zabití člověka bez rozvážení, které může být nedobrovolné, při konání zákonného činu bez náležité obezřetnosti a uváženosti. Wallace v. U.S., 162 U.S. 466, 16 S. Ct. 859, 40 L. Ed. 1039.*

Trestný čin zabití člověka vytváří zabití tehdy, když: (a) je spácháno bezohledně; nebo (b) zabití člověka, které by jinak bylo vraždou, je spácháno pod vlivem extrémního duševního nebo emocionálního rozrušení, pro něž existuje přiměřené vysvětlení nebo omluva. Přiměřenost takového vysvětlení nebo omluvy bude určena z hlediska člověka v situaci pachatele za podmínek, o nichž se domnívá, že takové byly. Model Penal Code, § 210.3.

Vášeň, která změní vraždu v pouhé zabití, musí být taková vášeň, která by přirozeně vznikla v mysli normálního rozumného člověka za týchž nebo podobných okolností, jak je prokázáno důkazy v daném případě.

Viz také Adequate cause; Assault with intent to commit manslaughter; Hot blood; Negligent manslaughter; Sudden heat of passion. Existují různé druhy neboli stupně zabití, které uznávají federální a státní zákony:

Involuntary manslaughter. Nedobrovolné zabití. To existuje tehdy, jestliže osoba při páchaní nezákonného činu nikoli úkladně nebo směřujícího k závažnému tělesnému poškození, nebo při konání zákonného činu bez patřičné obezřetnosti nebo požadované obratnosti, neopatrně anebo neplánovaně zabije člověka. Model Penal Code, § 210.3(1)(a); 18 U.S.C.A. § 1112. *Srovnej* Accidental killing.

Voluntary manslaughter. Dobrovolné zabití. Zabití spáchané dobrovolně po náhlém záchvatu vášně; jako například když po náhlé hádce dva lidé zápasí a jeden zabije druhého. Model Penal Code, § 210.3(1)(b); 18 U.S.C.A. § 1112. Je to nezákonné vzetí lidského života bez zlovolnosti a za podmínek, které nevykazují svévolný, úkladný nebo rozvážený úmysl zabít a které se přibližují zlovolnému, zvažnému a promyšlenému záměru zabít.

Nepřítomnost úmyslu zabít nebo spáchat nezákonný čin, který by mohl vést ke smrti nebo velkému tělesnému poškození je rozlišovacím prvkem mezi dobrovolným a nedobrovolným zabitím člověka.

Manstealing. Únos. Slovo, které se někdy používá jako synonymum „kidnapping“ (viz tam).

Mansuetae naturae. Zkrocená a domestikovaná zvířata.

Mansuetus. Lat. Krotký; jakoby byl zvyklý přicházet k ruce.

Mantheoff. V saském právu zloděj koní.

Mantulate. Vyrádat kapsy, být kapesní zloděj.

Mantle children. Viz Pallio cooperire.

Manual. Ruční. Patřící ruce nebo rukám nebo se jich týkající; prováděný, konaný, ovládaný nebo používaný rukou nebo rukama; nebo ve smyslu ruční práce. Prováděný rukou; používaný nebo využívaný rukou; drženy v ruce. Viz také Manual labor.

Manual delivery. Předání z ruky do ruky. Vydání osobního majetku, který je prodáván, darován, dáván do zástavy atd. dáním do „ruky“ kupujícího nebo nabyvatele, tj. skutečnou a tělesnou změnou vlastnictví.

Manual gift. Ruční dar, tzn. darování tělesných movitých věcí, doprovázené skutečným vydáním; zcela neformální.

Manualis obedientia. Přísahou stvrzená poslušnost nebo podrobení se na základě přísahy.

Manual labor. Manuální, ruční práce. Práce prováděná rukou. State v. Ash, 53 Ariz. 197, 87 P.2d 270, 272. Práce vykonávaná rukou nebo vynakládáním fyzické síly, s pomocí nebo bez pomocí nástrojů, strojů nebo zařízení, jejíž účinnost závisí hlavně na námaze svalů a nikoli na dovednosti, inteligenci nebo obratnosti.

Manu brevi. Lat. Krátkou rukou. Termín užívaný v kontinentálním právu, znamená stručně; přímo; nejkratší cestou; bez oklik.

Manucaptio. Ve staré anglické praxi writ, který počítá s osobou zadrženou na základě podezření ze zločinu a podobně, která nemohla být propuštěna na kauci šerifem nebo jiným, kdo má právo pustit člověka za rukojmí.

Manucaptors. Totéž jako mainpernors, rukojmí (viz tam).

Manufacture. v. Vyrobit. Z latinských slov manus a factura, doslova vyrobit rukou. Nyní to znamená proces vyrábění výrobků ručně, pomocí strojů nebo jiných automatizovaných prostředků. United States v. Anderson, D. C. Cal., 45 F. Supp. 943, 946. Význam slova „manufacture“, které je definováno jako vyrábění zboží ruční prací nebo pomocí strojů, zvláště ve velkém měřítku, se rozšiřoval spolu s pokroky v řemeslnické zručnosti, takže dnes jsou téměř všechny umělé produkty

průmyslu, téměř všechny ty materiály, které získaly nebo vytvořily nové a specifické kombinace, ať už z přímé činnosti lidské ruky, z chemických procesů vymyšlených a řízených lidskou dovedností, anebo použitím strojů, společně označovány jako „manufactured“.

Manufacture. s. Výroba; manufaktura. Proces nebo vytváření zboží nebo nějaké jiné věci vyráběné rukama, pomocí strojů nebo jiným činitelem; vše, co je vyráběno ze surovin rukou, pomocí strojů nebo řemesla. Výroba užitkového zboží ze surovin nebo předpřipravených materiálů tím, že se těmito materiálem dají nové tvary, vlastnosti, nebo kombinace, ať už ruční nebo strojovou prací. Cain's Coffee Co. v. City of Muskogee, 171 Okl. 635, 44 P.2d 50, 52.

V patentovém právu každý užitečný výrobek, vyrobený přímo lidskou prací nebo s pomocí stroje, řízeného a kontrolovaného lidskou silou, a buď ze surovin, nebo z materiálů zpracovaných do nového tvaru. Také proces, kterým jsou takové výrobky vyráběny nebo vytvářeny.

Manufacturers liability doctrine. Doktrína ručení výrobců. Základem pro ručení podle této doktríny je znalost nebezpečí, spojeného s používáním vyrobeného nebo sestaveného výrobku, a nedbalost při nevydání příslušného varování, nebo nedbalost při neodhalení a neohodnocení nebezpečí a pravděpodobných důsledků vedoucích k poškození v důsledku toho, že výrobek se použije k účelu, pro který byl zamýšlen. Viz Strict liability.

Manufacturing corporation. Výrobní podnik. Podnik (korporace), zabývající se výrobou nějakého zboží, věci, nebo předmětu, dovedností nebo prací, ze suroviny, anebo z věci, která už byla podrobena umělým silám, anebo k němuž bylo něco přidáno, aby se změnil její přírodní stav.

Manufacturing establishment. Výrobní zařízení. Místo, kde se používá strojní zařízení pro výrobní účely. Lilley v. Eberhardt, Mo., 37 S.W.2d 599, 601.

Manu forti. Lat. Silnou rukou. Termín užívaný ve starých writech o přestupcích, porušeních držby. *Manu forti et cum multitudine gentium*, silnou rukou a s množstvím lidí.

Manu longa. Lat. Dlouhou rukou. Termín užívaný v kontinentálním právu znamenající nepřímo nebo s oklikami.

Manumission. Čin osvobození otroka z pout a jeho propuštění na svobodu. V širším smyslu propuštění nebo vysvobození jedné osoby z moci nebo kontroly jiné osoby. Osvobození otroka z otroctví.

Manumittere idem est quod extra manum vel potestatem ponere. Propustit na svobodu je totéž jako dát mimo dosah ruky a moci.

Manung or monung. Ve starém anglickém právu okrsek v jurisdikci zástupce koruny, který byl tak nazýván zřejmě proto, že zástupce měl pravomoc v rámci okrsku vykonávat jednu ze svých hlavních funkcí, a sice vymáhat (*amanian*) všechny pokuty.

Manu opera. Lat. Dobytek nebo hospodářské nástroje; také ukradené zboží odebrané zloději, přistiženému při činu.

Manupes. Ve starém anglickém právu stopa plné a zákonné míry.

Manupretium. Lat. V římském právu nájem anebo mzdy pracovníků, platba za vykonanou práci nebo služby.

Manurable. Ve starém anglickém právu uchopitelný do ruky nebo držitelný v ruce; schopný ručního držení; pěstovatelný; dotknutelný; hmotný; tělesný.

Manure. Ve starém anglickém právu zabírat; používat nebo pěstovat; mít v ručním držení; provádět na něm ruční práci.

Manus. Lat. Ruka.

V kontinentálním právu toto slovo znamenalo moc, kontrolu, autoritu, právo fyzického donucování a bylo často používáno jako synonymum slova „potestas“.

Ve starém anglickém právu znamenalo přísahu nebo přísahajícího člověka; spolupřísežník.

Manuscript. Manuskript, rukopis. Práce autora, která je předložena vydavateli buď jeho vlastní rukou, napsaná na stroji, uložená na disketě a podobně. Doslova psaný rukou. Psaná věc, která ještě nebyla vytištěna a publikována.

Manus mortua. Mrtvá ruka; majetek z mrtvé ruky.

Manutenentia. Starý writ o maintenance, údržbě.

Manworth. Ve starém anglickém právu cena života, respektive hlavy člověka.

Many. Mnohý, mnoho. Slovo „many“ se definuje jako velký počet, četnost a nikoli malý počet. Je to slovo s velmi neurčitým významem a i když je definováno ve smyslu početnosti a mnohosti, rovněž se chápe jako synonymní se slovy „several“ — několik, „sundry“ — rozličný, „various“ — různý, a „divers“ — rozmanitý. Goslin v. Kurn, 351 Mo. 395, 173 S.W.2d 79, 87.

Map. Mapa. Znázornění zemského povrchu nebo nějaké jeho části, s relativní polohou znázorněných částí, obvykle na ploše. Viz také Plat map.

Mapp v. Ohio. Zásadní rozhodnutí nejvyššího soudu z roku 1961, ve kterém bylo stanoveno, že důkazy nezákonně získané státními úředníky nejsou přípustné ve státním soudním řízení, je-li jejich připuštění namítnuto. Principem tohoto pravidla je to, že 4. Dodatek k Ústavě USA o ochraně před neoprávněnými prohlídkami a konfiskacemi je použitelný na státy skrze 14. Dodatek. Mapp v. Ohio, 367 U.S. 643, 81 S. Ct. 1684, 6 L. Ed.2d. 1081.

Mar. Pokazit, zmařit. Učinit vadným; rozsáhle poškodit; narušit, pokazit, zničit; fyzicky poškodit, zejména odříznutím nebo zohavením nějaké části; zmrzačit; znetvořit; zohavit; zohydřit.

Mara. Ve starých zápisech mokřina; jezero, tůň, nebo rybník; bažina nebo močál, který není možné vysušit.

Marajuana. Viz Marihuana.

Maraud. Plenit, pustošit. Potulovat se a hledat kořist; plenit a drancovat. Proniknout na panství jiného s cílem plenit nebo rabovat.

Marbury v. Madison. Významné soudní rozhodnutí z roku 1803, v němž Nejvyšší soud stanovil právo soudní moci posuzovat ústavnost zákona Kongresu, čímž stanovil funkce a výsady soudní moci v jejím vztahu k moci zákonodárné. Marbury v. Madison, 5 U.S. (1 Cranch) 137, 2 L. Ed. 60.

Marcatas. Renta jedné marky ročně, ve starých dobách vyhrazená v nájemních smlouvách atd.

Marchandises avariees. Ve francouzském obchodním právu poškozené zboží.

Marchers. Hraničáři. Ve starém anglickém právu šlechtici, kteří žili na pomezí Walesu nebo Skotska, a kteří podle Camdena měli své vlastní zákony, jakoby to byli menší králové; ty byly zrušeny zákonem 27 Jindřicha VIII., c. 26. Nazývání také „lords marchers“.

Marches. Hranice, pomezí. Starý aglický termín pro hranice nebo společně hranice nebo pohraničí, především hranice a pohraničí mezi Anglií a Walesem nebo Anglií a Skotskem; případně hranice dominií (území) Koruny; nebo pomezí linie mezi jednotlivými pozemky ve Skotsku.

Marcheta. Ve starém anglickém právu poplatek placený za povolení ke sňatku nebo za provdání dcery.

Marchioness. Markýza. Ženská hodnost, odpovídající markýzi u muže, získávaná buď udělením nebo sňatkem s markýzem.

Mare. Lat. Moře.

Marescallus. Ve starém anglickém právu maršál; pán stáji; úředník pokladny; vojenský důstojník vyšší hodnosti, s pravomocemi a povinnostmi podobnými těm, které měl konstábl. Viz také Marshal.

Marettum. Bažinatá půda zaplavená mořem nebo velkými řekami.

Margin. Okraj nebo hranice; hranice vody tam, kde se setkává se souší. Když se používá ve významu hraniční čáry, „margin“ řeky, potoka, nebo jiného vodního toku znamená střed toku. Avšak v případě jezera, zálivu nebo přírodní vodní nádrže „margin“ znamená tu linii, kde se setkává souš a voda.

Ve finančnictví je to rozdíl mezi tržní hodnotou půjčky a nominální hodnotou půjčky.

Peněžní částka, nebo její ekvivalent, daná do rukou brokera příkazem nebo osobou, na jejíž účet se má provést nákup nebo prodej cenných papírů, jako záruka dohody proti ztrátám, kterým může být vystaven v důsledku následného kolísání tržní hodnoty akcií. Částka zaplacená zákazníkům, když použije na koupi záruky úvěru brokera. Viz také Margin account; Margin transaction.

V obchodních transakcích rozdíl mezi nákupní cenou placenou obchodníkem nebo maloobchodníkem a prodejní cenou, nebo rozdíl mezi cenou, kterou dostal výrobce za své zboží, a náklady na výrobu zboží. Nazývaný také hrubé ziskové rozpětí. Viz také Profit; Remargining.

Margin account. Účet minimálního krytí. V obchodu s cennými papíry metoda poskytování úvěru zákazníkům. Podle této praxe si zákazník koupí určité množství cenných papírů od firmy obchodující s cennými papíry tak, že poukáže pouze část nákupní ceny, a makléřská firma poskytne na nezaplacenou část úvěr nebo půjčku, přičemž firma si podrží takové cenné papíry jako záruku na půjčku a účtuje úrok na nezaplacenou část kupní ceny. Požadavky na účet záloh jsou stanoveny v předpisech Federal Reserve Board. Viz 15 U.S.C.A. § 78g. Stephens v. Reynolds Securities, Inc., D. C. Ala., 413 F. Supp. 50. Viz také Margin transaction.

Marginal street. Okrajová ulice. Dok nebo přístavní hráz používaná ve spojení s obchodem a navigací. In re Triborough Bridge Approach, City of New York, 159 Misc. 617, 288 N.Y.S. 697, 711, 716.

Margin call. Výzva k dodatkové úhradě. Výzva brokera (dohodce) k předložení peněz nebo cenných papírů po koupi cenného papíru, anebo jestliže je už cenný papír vlastněn na zálohu, ke zvýšení objemu peněz nebo cenných papírů v případě, že kurs cenného papíru má klesnout nebo pravděpodobně klesne v době po nákupu. Poslední fázi (udržení minimálního požadovaného krytí) je remargining. *Viz* Margin requirement.

Margin list. Stanovení výpůjčních limitů. Seznam Federální rezervní komise (Federal Reserve Board), který omezuje hodnotu půjček ze jmění banky na určité procento (např. 50 %) z tržní hodnoty tohoto jmění. Pokud banka není na tomto seznamu, není stanoven žádný limit hodnoty jejího jmění, které může být použito jako záruka.

Margin profit. *Viz* Margin; Profit.

Margin requirement. Požadavek minimálního krytí. Procento z kupní ceny, které musí být složeno u brokera (dohodce) na nákup cenného papíru na zálohu. Požadavek minimálního krytí stanovuje respektive upravuje Federal Reserve Board.

Margin trading. *Viz* Margin; Margin account; Margin transaction.

Margin transaction. Koupě na zálohu. Nákup cenného papíru nebo komodity s placením částečně v hotovosti (záloha) a částečně ve formě půjčky. Obvykle tuto půjčku poskytuje broker (dohodce), který provádí nákup. *Viz také* Margin account.

Marihuana, mariguana, marijuana. Marihuana. Jednoletá rostlina, *cannabis sativa* — konopě setá, s hranatým stonkem a hluboce vykrojenými listy. Lýková vlákna z konopě jsou komerčním konopím, jutou. Droga z „*cannabis sativa*“, označovaná v odborných slovnících jako „*cannabis*“, konopí, a obecně známá jako marihuana, psáno též marijuana, marajuana nebo marajuana. State v. Navaro, 83 Utah 6, 26 P.2d 955.

„Marihuana“ znamená všechny části rostliny *Cannabis sativa* L., rostoucí či nikoli; její semena; pryskyřiči extrahovaná z nějaké části rostliny; a každou sloučeninu, výrobek, sůl, derivát, směs nebo přípravek z rostliny, jejích semen nebo pryskyřice. Nezahrnuje dospělé lodyhy rostliny, vlákna vyráběná z lodyh, olej ze semen rostliny, a jinou sloučeninu, výrobek, sůl, derivát, směs nebo přípravek z dospělých lodyh (kromě pryskyřice z ní extrahované), vlákno, olej, nebo sterilizované semeno rostliny, které je neschopno klíčení. Uniform Controlled Substances Act (Zákon o kontrolovaných látkách), 21 U.S.C.A. § 802. *Viz také* Cannabis.

Marihuana se také běžně nazývá „pot“ — hrníček, „grass“ — tráva, „tea“ — čaj, „weed“ — plevel nebo „Mary-Jane“ — Marjanka; a ve formě cigarety „joint“ nebo „reefer“.

Marinarius. Staré slovo, které označovalo námořníka nebo plavce. V Anglii byl *marinarius capitaneus* admirál nebo guvernér přístavů.

Marine. Mořský, námořní, lodní; vztahující se k moři nebo se jej týkající; pocházejí z moře nebo jím vytvořený, jako například mořský život; dopravovaný po moři; související se službou nebo zaměstnáním na moři. Obchodní a námořní loďstvo země. Zabývající se námořní plavbou a obchodem; *tj.* námořní záležitosti. Členové ozbrojených námořních sil USA. *Viz také* Maritime.

Marine belt. Přímořský pás. Ta část širého resp. otevřeného moře, přiléhající k pobřeží dané země, na které se

vztahují předpisy, přijaté orgány místní správy a místní samosprávy. Teritoriální vody, definované mezinárodním právem v šířce tří mil od břehu. *Viz také* Teritoriální vody.

Marine carrier. Námořní dopravce. V zákonech několika států se tento termín používá na označení dopravců plavících se po oceánu, mořích, velkých jezerech, a jiných splavných vodách v jurisdikci Spojených států.

Marine contract. Námořní smlouva. Týkající se námořních záležitostí, dopravy, navigace, námořního pojištění, lodní dopravy, námořních půjček nebo jiných věcí prováděných na moři nebo ve spojení s plavbou. *Např.* Bareboat charter.

Marine court in the city of New York. Námořní soud ve městě New York. Dříve místní soud města New York, původně vytvořený jako tribunál pro řešení sporů mezi námořníky. Byl to předchůdce Městského soudu města New York.

Marine insurance. Námořní pojištění. *Viz* Insurance.

Marine interest. Námořní úrok. Úrok, který může být stanoven s mimořádnou sazbou, na peníze půjčené na *respondentia* a na základě zástavy lodí.

Marine league. Délková míra, běžně používaná na moři, rovnající se jedné dvacetině stupně zeměpisné šířky, neboli třem zeměpisným nebo námořním mílům.

Mariner. Námořník; ten, kdo se zabývá plavbou na moři; osoby zaměstnané na lodích či plavidlech.

Marine risk. Námořní riziko. Nebezpečí moře; nebezpečí nutně spojená s plavbou.

Mariner's will. Námořníková poslední vůle. Ústní poslední vůle bude povolena v určitých jurisdikcích u námořníka, který je skutečně na moři v době provádění vůle. Obvykle se takové poslední vůle budou týkat pouze osobního vlastnictví.

Maris et foeminae conjunctio est de jure naturae. Spojení muže a ženy je dáno zákonem přírody.

Maritagio amisso per defaultam. Zastaralý writ pro nájemce ve „*frankmarriage*“ na získání pozemků zpět atd., jichž byl násilím zbaven.

Maritagium. Věno, které přechází spolu s dcerou do manželství. Také moc, kterou měl pán nebo poručník v rytířstvu, a která se týkala péče o děti, vstupující do manželství.

Maritagium est aut liberum aut servitio obligatum; liberum maritagium dicitur ubi donator vult quod terra sic data quiescit et libera ab omni seculari servitio. Manželské věno je buď svobodné anebo vázané služebností; nazývá se „*frankmarriage*“, jestliže ten, kdo dává, si přeje, aby půda takto darovaná byla osvobozená od všech sekulárních služeb.

Maritagium habere. Mít právo volné dispozice dědičky v manželství.

Marital. Manželský. Vztahující se k stavu manželství nebo s ním spojený; týkající se manžela; spojený s manželem.

Marital agreements. Manželské dohody. Smlouvy mezi stranami, které buď vstupují do manželství anebo jsou na prahu rozluky, obecně se tento termín týká všech dohod mezi lidmi ve stavu manželském. Takové dohody se především týkají vlastnění a rozdělení man-

želského majetku. V některých jurisdikcích musí smlouvu vyhotovit třetí osoba, jestliže zákon nepřipouští, aby manželé přímo mezi sebou uzavírali smlouvy. Celá řada států přijala Uniform Premarital Agreement Act, Zákon o jednotných předmanželských smlouvách. *Viz také* Antenuptial agreement; Equitable distribution; Marriage settlement; Post-nuptial agreement.

Marital communications privilege. Výsada manželské komunikace. Ve většině jurisdikcí je soukromá komunikace mezi manželi během manželství výsadou volby toho z manželů, který svědčí, a proto je v soudním řízení nepřijatelná. V některých jurisdikcích je tato komunikace vyloučena a tudíž nepřijatelná, i když existuje souhlas svědčícího manžela nebo svědčící manželky. Tato výsada má určitá omezení; *např.* vyšetřování zločinů spáchaných jedním z manželů proti druhému anebo proti dětem jednoho z nich; do výsady také nespadá komunikace v dopise své ženě, který diktuje manžel stenografovi, Wolfe v. U.S., 291 U.S. 7, 54 S. Ct. 279, 78 L. Ed. 617; výsadu ruší přítomnost třetí strany a úmysl, aby třetí strana sdělení komunikovala. *Viz také* Husband-wife privilege.

Marital deduction. Manželský odpočet. Odpočet po převodu majetku z jednoho manžela na druhého. Odpočet je povolen podle federální darovací daně u převodů za života (*tj.* inter vivos) a také podle federální majetkové daně u testamentárních převodů. U těch, kteří zesnuli po roce 1981, není žádná horní hranice manželského odpočtu pro účely majetkové daně. I.R.C. §§ 2056, 2523. *Viz také* Pecuniary formulas.

Marital deduction trust. Trust manželského odpočtu. Nástroj ve formě trustu, používaný na získání maximálního prospěchu z manželského odpočtu tím, že se majetek rozdělí na polovinu. Obvykle se jedna polovina majetku převede do trustu manželského odpočtu a druhou polovinou se disponuje v trustu nebo podobném uspořádání tak, aby se vyhnula zdanění v rámci majetku přeživšího manžela. V důsledku změny zákona, pokud jde o majetek zesnulých po roce 1981, se trust manželského odpočtu obecně nepoužívá. Zákon stanoví, že neexistuje žádná horní mez u manželského odpočtu pro účely daně z nemovitostí.

Marital portion. Manželský podíl. Ve státě Louisiana název pro tu část majetku zesnulého manžela, na kterou má nárok vdova.

Marital privileges. Manželské výsady. Práva, imunity a výhody, které jsou spojeny s manželským stavem, jako například právo na manželské styky a právo vlastnit majetek jako muž a žena. *Viz také* Marital communications privilege.

Marital property. Manželský majetek. Termín používaný na označení majetku manželů, podléhajícího rozdělení rovným dílem po zániku manželství. Marriage of Schwartz, 1 Dist., 131 Ill. App.3d 351, 86 Ill. Dec. 698, 701, 475 N.E.2d 1077, 1080. Majetek koupený nebo jinak získaný manželi během manželství a který ve většině jurisdikcí se po zániku manželství rozděluje v takových poměrech, jak soud uzná za patřičné. Claunch v. Claunch, Mo. App., 525 S.W.2d 788, 790. *Viz* Community property; Equitable distribution; Property; Separate property.

Marital rights and duties. Manželská práva a povinnosti. Ty, které vznikají z manželské smlouvy a vytvářejí její předmět, a proto obsahují to, na čem se strany

dohodnou, že budou konat vůči sobě navzájem a ve vztahu k společnosti. Práva muže a ženy na určený díl z osobního majetku druhého manžela po jeho smrti. Ve věci Dean's Estate, 350 Mo. 494, 166 S.W.2d 529, 534, 535.

Maritima Angliae. Ve starém anglickém právu příjem nebo výnos krále z moře, které ve staré době vybírali šerifové, ale které později byly poskytnuty admirálovi.

Maritima incrementa. Ve starém anglickém právu přírůstky země. Země získaná z moře.

Maritime. Námořní, mořský. Týkající se splavných vod, *tj.* moře, oceánu, velkých jezer, splavných řek, nebo plavby či obchodu na nich.

Veškeré práce, k nimž dochází na splavných vodách, jsou „*maritime*“ ve významu Longshore and Harbor Workers' Compensation Act (Zákon o odměňování pobřežních a přístavních dělníků). St. Julien v. Diamond M. Drilling, D. C. La., 403 F. Supp. 1256, 1259.

Viz také Federal Maritime Commission; Maritime court; Navigable waters.

Maritime Administration. Námořní správa. Správní orgán spadající pod ministerstvo obchodu USA, který podporuje a řídí činnosti amerického obchodního loďstva, řídí nouzové operace, týkající se činnosti obchodního loďstva, stanoví technické specifikace pro stavbu a konstrukci lodí, určuje trasy a řídí další oblasti obchodních operací. Maritime Act (Námořní zákon) z roku 1981 převedl Námořní správu pod ministerstvo dopravy USA. *Viz také* Maritime Commission.

Maritime belt. Pobřežní pásmo. Ta část moře, která na rozdíl od otevřeného moře je pod nadvládou pobřežních států Unie. Louisiana v. Mississippi, 202 U.S. 1, 26 S. Ct. 408, 50 L. Ed. 913. *Viz také* Marine belt; Territorial waters.

Maritime bills. Námořní dokumenty. *Viz* Bill (*Maritime law*).

Maritime cause of action. Námořní důvod žaloby. Kauza vzniklá na moři, oceánu, velkých jezerech nebo splavných řekách, anebo z nějakého činu nebo smlouvy, týkající se obchodu a plavby na nich. The Thomas Jefferson, 23 U.S. (10 Wheat.) 428, 6 L. Ed. 358; a Peyroux v. Howard, 32 U.S. (7 Pet.) 324, 8 L. Ed. 700. Žaloba na základě poškození cestujícího plavidla na splavných vodách a způsobeného nedbalostí spadá do rámce „*maritime cause of action*“ v rámci původní jurisdikce federálního okresního soudu (District Court). Cuozzo v. Italian Line, Italia—Societa Per Azioni Di Navigazione—Genoa, D.C.N.Y., 168 F. Supp. 304, 306. *Viz také* Maritime jurisdiction; Maritime law; Maritime tort; Navigable waters.

Maritime Commission. Námořní komise. Federální námořní komise řídí vodní zahraniční a tuzemský mimo-břežní obchod Spojených států, zajišťuje, aby mezinárodní obchod Spojených států byl otevřený všem zemím za spravedlivých a rovných podmínek, a zabráňuje vzniku neoprávněného monopolu ve vodním obchodě Spojených států. Dociluje toho trvalým dozorem nad konferencemi parolodí a běžných vodních dopravců; kontrolou, zda jsou účtovány pouze sazby, které jsou registrovány u komise; schvalováním dohod mezi osobami v souladu se Shipping Acts (Zákon o přepravě) z roku 1916 a 1984; zaručováním stejného jednání pracovníků terminálů, zasilatelů a jiných osob podléhajících přepravním zákonům, s dopravci a přepravci;

a zajišťováním toho, aby byla udržována přiměřená úroveň finanční zodpovědnosti pro odškodnění cestujících nebo za náklady na vyčištění po výtoku ropy. Viz také Maritime Administration.

Maritime contract. Námořní smlouva. Smlouva týkající se navigace. Massman Const. Co. v. Bassett, D. C. Mo., 30 F. Supp. 813, 815. Smlouva, jejíž předmět má vztah k plavbě po mořích nebo k obchodu prováděnému prostřednictvím plavby nebo který se provádí na moři nebo v přístavech. Smlouva mající vztah k námořním službám nebo námořním transakcím. Marubeni—lida (America), Inc. v. Nippon Yusen Kaisha, D.C.N.Y., 207 F. Supp. 418, 419. Pokud jde o právo na porotní soud u smluvních sporů, viz 28 U.S.C.A. § 1873.

Maritime court. Námořní soud. Soud mající jurisdikci v námořních věcech, který má pravomoci soudu admirality. Viz Admiralty court; Maritime jurisdiction.

Maritime interest. Námořní úrok. Výraz ekvivalentní pojmu *marine interest* (viz tam).

Maritime jurisdiction. Jurisdikci v námořních věcech mají federální okresní soudy. 28 U.S.C.A. § 1333. Proces při projednávání námořních žalob upravují Federal Rules of Civil Procedure (Federální pravidla civilního řízení) a Supp. Admiralty Rules (Doplňk k zákonu o námořnictvu). Viz Admiralty court.

Maritime law. Námořní zákon. Zákon, který schválil Kongres, anebo který federální soudy, soudící v admiralitě nebo při výkonu své námořní jurisdikce, vyhlásily a hodlají používat. J. B. Effenson Co. v. Three Bays Corp., C. A. Fla., 238 F.2d 611, 615. Ten systém práva, který se zejména týká námořního obchodu a plavby, podnikání na moři nebo týkajícího se plavby, lodí a přepravy, námořníků, dopravy osob a majetku po moři, a všeobecně námořních záležitostí. Právo týkající se přístavů, lodí a námořníků, rozdělené do celé škály předmětných oblastí, jako například zákony týkající se přístavů, majetku lodí, povinností a práv kapitánů a námořníků, smluv o lodní přepravě, havárie, záchrany lodí atd. Zasahuje i civilní námořní delikty a poškození, protiprávní zbavení majetku nebo zadržení majetku vlastníky lodí, zabavení lodí ze strany obcí, atd.

Ve Spojených státech je to především federální zákon, a jurisdikci k jeho vykonávání jsou pověřeny federální soudy, avšak nikoli s úplným vyloučením soudů jednotlivých států. O'Donnell v. Great Lakes Dredge & Dock Co., 318 U.S. 36, 63 S. Ct. 488, 87 L. Ed.

Maritime lien. Námořní retenční právo. Výsadní nárok na plavidlo za nějakou jemu poskytnutou službu pro usnadnění jeho použití při plavbě, nebo poškození jím způsobené ve splavných vodách, který bude uplatněn v procesu u admirálního soudu. The Westmoor, D. C. Or., 27 F.2d 886, 887. Speciální majetkové právo na loď, dané věřitelem podle zákona jako záruka na dluh nebo nárok existující od okamžiku vzniku dluhu s právem nechat loď prodat a zaplatit dluh z výtěžku. Takové retenční právo je majetkové právo k plavidlu samotnému, a není důvodem žaloby nebo žádosti o osobní rozsudek proti majiteli. Retenční právo se vynucuje přímým řízením proti plavidlu nebo dalšímu majetku, v němž právo existuje. Viz Supp. Admiralty Rule C.

Každá osoba poskytující opravy, dodávky, remorkáž, použití suchého doku nebo námořní železnice, nebo jiné nezbytné potřeby, nějakému plavidlu, ať zahraničnímu nebo tuzemskému, na objednávku majitele tako-

vého plavidla, nebo osoby pověřené majitelem, má námořní retenční právo na takové plavidlo, které může být uplatněno řízením ve věci, a nemusí nutně tvrdit nebo dokazovat, že byl plavidlu poskytnut úvěr. Federal Maritime Lien Act (Federální zákon o námořním retenčním právu) § 971.

Maritime loan. Námořní půjčka. Smlouva nebo dohoda, kterou jedna osoba, která je půjčovatelem, půjčuje druhé osobě, která je vypůjčovatelem, určitou částku peněz, za podmínky, že jestliže dojde u věci, na niž byla půjčka poskytnuta ke ztrátě vlivem nebezpečí moře, nebo *vis major*, půjčovatel nebude půjčka splacena, ledaže by to, co zbude, bylo rovně splacené částce; a jestliže věc dorazí v pořádku, nebo v případě, že nebyla poškozena vyjma v důsledku vlastních závad nebo zavinění kapitána nebo námořníků, vypůjčovatel bude povinen vrátit vypůjčenou částku spolu s určitou částkou, jež byla dohodnuta jako cena za riziko s půjčkou související.

Maritime prize. Viz Prize.

Maritime service. Námořní služba. V admirálním právu služba na mořích, oceánu, velkých jezerech, nebo splavných řekách, která má nějaký vztah k obchodu nebo plavbě, — nějaké spojení s plavidlem použitým v obchodě, s jeho zařízením, jeho ochranou, nebo ochranou jeho nákladu a posádky.

Maritime state. Námořnický stav. V anglickém právu se skládá z důstojníků a námořníků britského námořnictva, kteří se řídí výslovnými a trvalými zákony, neboli stanovami námořnictva, stanovenými zákonem Parlamentu.

Maritime tort. Námořní delikt. Civilní delikty spáchané na splavných vodách. Pierside Terminal Operators, Inc. v. M. V. Floridian, D. C. Va., 374 F. Supp. (Federal Supplement) 27, 30. Pokud jde o právo na porotní soud, viz 28 U.S.C.A. § 1873. Viz Jones Act; Longshore and Harbor Workers' Compensation Act.

Maritus. Lat. Manžel; ženatý muž.

Mark. Znak, obvykle ve tvaru kříže, jako náhrada za podpis osoby, která neumí psát, při vyhotování zcizovací listiny, poslední vůle nebo jiného právního dokumentu. Obvykle se provádí takto: třetí osoba napíše jméno analfabeta a nechá volný prostor mezi jeho křestním jménem a příjmením; do tohoto prostoru udělá osoba značku, čili zkřížené čáry, a nad značku se napíše „jeho“ (nebo „její“) a pod ní „značka“. Viz Cross.

Znak, nápis nebo štítek připevněný na vyrobené zboží, aby se odlišilo od ostatního, který vcelku vystupuje jako „obchodní značka“ (trade—mark).

Známka, znamení, důkaz; jako například ve frázi „mark of fraud“, znamení podvodu.

V právních pravidlech o obchodních značkách zahrnuje termín „mark“ obchodní značku, služební značku, kolektivní značku, nebo certifikační značku. 15 U.S.C.A. § 1127. Viz také Trademark.

Marka, váhová jednotka užívaná v některých místech Evropy, a u některých komodit, zvláště zlata a stříbra.

Marka, měnová jednotka, např. německá Deutsche Mark.

Marka v raném germánském a anglickém právu — druh vesnické komunity, která byla nejnižší jednotkou v politickém systému; jedna z forem pospolitosti zvané *gens* neboli kmenu, známá pod různými jmény jako „mark“, „Gemeinde“, „commune“ nebo „parish“.

Také půda společně držená takovou komunitou. Spojení několika takových vesnických komunit a jejich *mark*, neboli obecní půdy, tvoří nejbližší vyšší politickou jednotku, „hundred“.

Viz také Bench mark; Certification mark; Collective mark.

Demi—mark. Půlmarka; částka, která byla ve starých dobách požadována k zaplacení v právním writu, přičemž smyslem takového zaplacení bylo, aby žalující strana v první instanci prokázala právoplatnou držbu nemovitostí, jak bylo konstatováno v jejím hrabství; tj. dokázat, že držba byla v uvedené oblasti panování krále.

High and low water—mark. Vysoká a nízká značka, k níž na pobřeží sahá voda. Viz Water—mark.

Markdown. Snížení prodejní ceny.

Marked money. Označené peníze. Termín používaný k popisu peněz, které dává policejní agent, který kupuje kontraband nebo dává úplatky v penězích, nebo výkupné únoscům, nebo peníze bankovnímu lupiči; tyto peníze mají na sobě identifikační značku, podle které je možno peníze identifikovat a spojit je s pachatelem zločinu.

Market. Trh. Místo obchodní činnosti, kde dochází k nákupu a prodeji zboží, komodit, cenných papírů, služeb, atd. Zemel v. Commercial Warehouses, 132 N.J.L. 341, 40 A.2d 642, 643. Oblast, ve které je možné prodávat nějakou komoditu nebo produkt; geografický nebo ekonomický rozsah komerční poptávky. Veřejná doba a určené místo pro nakupování a prodávání; také nákup a prodej. Liší se od „forum“, neboli starobylého trhu, což bylo veřejné tržiště pouze po jedné straně, anebo pouze po jednu část dne, přičemž druhou stranu zabíraly chrámy, divadla, soudy a jiné veřejné budovy.

V zúženém smyslu je „trh“ rozpětí nabízených kursů prodeje a koupě, hlášené dohodci, kteří vytváří trh s cennými papíry „přes pult“. Opper v. Hancock Securities Corp., D.C.N.Y., 250 F. Supp. 668, 675.

Termínem „trh“ se také rozumí poptávka po určitém zboží; jako například „trh bavlny je slabý“. Je také zkráceným termínem pro „akciové“ nebo „komoditní“ trhy.

Viz také Common market; Current market value.

Clerk of the market. Viz Clerk of the Market.

Geographic market. Geografický trh. V kontextu protitrustového (protimonopolního) zákona zeměpisná oblast, ve které se produkt prodává a ve které je nebo není konkurence. Obvykle implikuje dohodu o přidělení různých oblastí každému z konkurentů, přičemž se počítá s tím, že ostatní konkurenti nebudou v těchto oblastech prodávat. Timken Roller Bearing Co. v. U.S., 341 U.S. 593, 71 S. Ct. 971, 95 L. Ed. 1199. Příslušný „geografický trh“ pro účely určení monopolní síly je teritoriální oblast, ve které si obchodníci účinně konkurují. Telex Corp. v. International Business Machines Corp., D. C. Okl., 367 F. Supp. 258, 336. V rámci velkého geografického trhu mohou existovat ohraničené menší trhy, které samy o sobě vytvářejí „geografické trhy“ pro účely protimonopolního zákona. U.S. Steel Corp. v. F.T.C., C. A. Ohio, 426 F.2d 592, 596. Viz také Product market; Relevant market, níže.

Listed market securities. Zapsané tržní cenné papíry, Tržní hodnota cenného papíru vyjádřená obchody s ním na burze.

Open market. Otevřený trh. Trh, na němž je poptávka a nabídka vyjádřena cenou.

Product market. Výrobní trh. V kontextu protimonopolního zákona trh, na němž se konkurenti mezi sebou dohodnou, že omezí výrobu nebo prodej výrobků tak, aby zabránili vzájemné konkurenci. Hartford Empire Co. v. U.S., 323 U.S. 386, 65 S. Ct. 373, 89 L. Ed. 322.

Public market. Veřejný trh. Trh, který je nejen otevřený pro celou veřejnost jako kupující, ale je také přístupný pro všechny, kteří chtějí nabízet své zboží na prodej, přičemž stánky nebo prodejní místa se přidělí podle kapacity trhu těm, kteří si podají žádost a zaplatí fixní nájemné nebo poplatky.

Relevant market. Příslušný trh. V kontextu protimonopolního zákona může se týkat zeměpisné oblasti, ve které se konkurenti dohodnou, pokud jde o práva jiných prodávát nějaký výrobek. Může se také týkat výrobních trhů, ve kterých se konkurenti mezi sebou dohodnou, že omezí výrobu nebo prodej výrobků, tak aby zabránili anebo omezili vzájemnou konkurenci. Hartford Empire Co. v. U.S., 323 U.S. 386, 65 S. Ct. 373, 89 L. Ed. 322. Viz také Relevant market.

Thin market. Úzký trh. Trh s veřejně obchodovanými cennými papíry, ve kterém je počet obchodů, resp. počet cenných papírů nabízených k prodeji nebo koupi v určitém okamžiku relativně nízký. Na úzkém trhu může jediný větší příkaz k nákupu nebo prodeji způsobit významný pohyb kursů.

Marketability. Prodejnost. Pravděpodobnost, že se prodá majetek, zboží, cenné papíry, služby, atd. v určité době, za určitou cenu a za určitých podmínek.

Marketable. Prodejný. Věci, které je možné prodat na trhu; věci, pro něž je možné najít kupce; obchodovatelný.

Marketable securities. Obchodovatelné cenné papíry. Vlastněné akcie a dluhopisy jiných společností, které je možné okamžitě prodat na akciových burzách nebo trzích s prodejem „přes pult“ a které společnost plánuje prodat, protože potřebuje hotové peníze. Zařazují se do oběžných likvidních aktiv a tvoří součást pracovního kapitálu.

Marketable title. Obchodovatelný titul, právní nárok. Právní titul, nezátížený břemeny a u něhož nejsou žádné rozumné pochyby o jeho platnosti, a takový, který by rozvážná inteligentní osoba, která je dobře informována, pokud jde o skutečnosti a jejich právní důsledky, a která je připravená a ochotná provést svou smlouvu, byla schopna přijmout s použitím řádné obchodnické prozíravosti. Sinclair v. Weber, 204 Md. 324, 104 A.2d 561, 565. Takový titul je prost rozumné pochybnosti co do práva a faktu; nejen titul platný fakticky, ale i takový, který je možné pohotově prodat nebo dát do zástavy přiměřeně prozíravému kupci nebo zástavníkovi; titul přijatelný pro rozumného kupujícího, informovaného o faktech a jejich právním významu, ochotného uzavřít smlouvu, s použitím takové prozíravosti, jakou obchodník obvykle při takových transakcích používá; titul, na základě něhož kupující bude klidně a nerušeně užívat vlastnictví; titul, který nemá podstatné vady, není zatížen závažnými pochybnostmi, a v přiměřené míře není zatížen soudní př. Myrick v. Austin, 141 Kan. 778, 44 P.2d 266, 268.

Obchodovatelný titul je takový, který není zatížen přiměřenými pochybnostmi a který nevystaví stranu, která jej bude mít v držení, riziku soudní pře. Tri—State Hotel Co. v. Sphinx Investment Co., 212 Kan. 23, 510

P.2d 1223, 1230. Takový, který může být volně učiněn předmětem dalšího prodeje. Krulce v. F. C. Huyck & Sons, 121 Vt. 299, 156 A.2d 74, 77.

Obchodovatelný titul na pozemek je takový titul, který soud, když je požádán o to, aby vydal příkaz k plnění na základě kupní smlouvy, přinutí kupujícího přijmout jako dostatečný. Říká se, že je to nejen obhajitelný titul, ale titul, proti němuž nelze věrohodně nebo přiměřeně namítat.

Viz také Merchantable title.

Marketable Title Acts. Zákony o obchodovatelných titulech. Mnohé státy přijaly zákony o obchodovatelných titulech, jejichž účelem je zjednodušit transakce s pozemkovými tituly tím, že umožňují určit obchodovatelnost omezenou rešerší titulu po určitou přiměřenou dobu v nedávné minulosti (např. 40 let) a tím se vyhnout nutnosti zkoumat záznamy u každé nové transakce zpětně do dávné minulosti.

Market geld. Pozemková daň nějakého trhu, tržiště.

Marketing contract. Prodejní smlouva. Smlouva mezi družstvem a jeho členy, v níž členové souhlasí, že budou prodávat své výrobky prostřednictvím družstva a družstvo souhlasí, že bude prodávat za jejich ceny. Hiroshi Kaneko v. Jones, 192 Or. 523, 235 P.2d 768.

Market making. Vytváření trhu. Pokud jde o cenné papíry v obchodu přes pult, jde o proces stanovení prodejních a kupních kursů, který vyústí ve vytvoření trhu pro určité akcie. Opper v. Hancock Securities Corp., D.C.N.Y., 250 F. Supp. 668,671.

Market order. Tržní příkaz. Příkaz k nákupu nebo prodeji na akciové nebo komoditní burze za současnou (nejlepší) cenu v okamžiku, kdy příkaz dojde na burzovní parket. Požadavky zákazníků na prodej nebo koupi cenných papírů za tržní cenu, která existuje tehdy, když příkaz dorazí na burzovní parket.

Market overt. Volný trh. V anglickém právu otevřený a veřejný trh. Tržiště nebo plocha vymezená zvykem pro prodej určitého zboží je na venkově jediným volným trhem; ale v Londýně je každý obchod, v němž je zboží veřejně vystavováno k prodeji, volným trhem, ovšem pouze pro zboží, se kterým majitel obchoduje. Výraz používaný pro otevřený prodej zboží.

Market power. Tržní moc, síla. Termín pro účely Shermanova zákona, je to schopnost zvýšit ceny významně nad konkurenční úroveň, aniž by došlo ke ztrátě veškerého obchodu; schopnost zvýšit ceny nad ty, které by byly účtovány na konkurenčním trhu. National Bancard Corp. (NaBanco) v. VISA U.S.A., Inc., D. C. Fla., 596 F. Supp. 1231, 1265. Viz Market share.

Market price. Tržní cena. Cena, za kterou je prodávající připraven a ochoten prodat a kupující připraven a ochoten koupit při normálním obchodování. Cena skutečně uváděná v běžných tržních obchodech; cena stanovená veřejným prodejem nebo prodejem namísto normálního obchodu. Skutečná cena, za kterou se určité akcie nebo komodita právě prodávají nebo za kterou byly nedávno prodány na otevřeném trhu, tzn. nikoli ve vynuceném prodeji, ale v obvyklém a normálním průběhu obchodu a konkurenci mezi prodávajícími a kupujícími s rovnou příležitostí k dohadování o ceně, jak je určena na základě záznamů o posledním prodeji. V případě cenného papíru se za tržní cenu obvykle považuje poslední hlášená cena, za níž byly akcie nebo dluhopisy prodány.

Tržní cena je synonymem tržní hodnoty, a znamená cenu aktuálně udávanou při současných tržních obchodech nebo tu cenu, při níž se nabídka rovná poptávce. Public Service Commission of State v. Montana—Dakota Utilities Co., N.D., 100 N.W.2d 140, 146. Průsečík nabídky a poptávky na trhu. Viz také Market value.

Market quotations. Tržní kotace. Poslední (nejnovější) ceny, za které byly cenné papíry nebo komodity kupovány a prodávány na burze nebo jiném trhu. Board of Trade of Chicago, v. L. A. Kinsey Co., C. A. Ind., 130 F. 507, a 198 U.S. 236, 25 S. Ct. 637, 49 L. Ed. 1031.

Market share. Tržní podíl. Procento trhu, které firma kontroluje. Dvacetiprocentní tržní podíl znamená, že firma získala dvacet procent ze skutečného prodeje na tomto trhu. Viz Market power.

Market structure. Tržní struktura. Týká se obecných organizačních charakteristik trhu. Hlavními charakteristikami jsou koncentrace prodávajících, diferenciace výrobků a bariéry vstupu na trh.

Market value. Cena, kterou si majetek (statek) vynutí na otevřeném trhu. Nejvyšší cena, kterou by zaplatil ochotný kupující a kterou by akceptoval ochotný prodávající, přičemž oba jsou plně informováni, a majetek je po přiměřenou dobu vystaven. Tržní hodnota se může lišit od ceny majetku, za kterou majetek může být ve skutečnosti prodán v určitém okamžiku (tržní cena). Tržní hodnota nějakého zboží nebo majetku je cena, jejíž dosažení je možno očekávat, kdyby byl nabídnut k prodeji na spravedlivém trhu; není to cena, kterou by bylo možno dosáhnout při prodeji ve veřejné aukci nebo při prodeji vynuceném nezbytností ze strany majitele, ale taková cena, která by byla vyjednávaná v vzájemnou dohodou stanovená po dostatečném čase k nalezení kupujícího, jako například mezi prodávajícím, který je ochoten (ale nikoli donucen) k prodeji a kupujícím, který si přeje koupit, avšak není nucen koupit konkrétní zboží nebo kus majetku. U.S. v. Certain Property in Borough of Manhattan, City, County and State of New York, C.A.N.Y., 403 F.2d 800, 802. Viz také Actual market value; Cash value; Clear market value; Clear market value; Fair cash market value; Fair market value; Market price.

Marking up. Připomínkování, opoznámkování. Proces, ve kterém výbor zákonodárského sboru prochází návrh zákona část po část, reviduje jeho znění a podle požadavků provádí úpravy. Rozsáhlá revize může vést k předložení nového návrhu zákona pod novým číslem. Může se také týkat procedury, již se věc zařazuje do kalendáře soudu.

Markon. Režijní přírážka. Částka původně připočítávaná k nákladům, čímž se získala ceniková cena. Obvykle vyjádřena jako procento nákladů. Další zvýšení cenikových cen se nazývá markup; snížení se nazývá mark-down. Viz také Markup.

Marksman. Analfabet. V praxi a při notářském provádění majetkových převodů u notáře ten, kdo dělá svou značku; osoba, která neumí psát a při podpisování dokumentů pouze udělá svou značku (křížek).

Markup. Částka původně připočítávaná k nákladům. Obvykle se vyjadřuje jako procento z prodejní ceny. Také se týká zvýšení nad původně stanovenou maloobchodní cenu. Viz Margin; Marking up; Markon.

Markush doctrine. Markushova doktrína. Doktrína dovoluje žadateli o patent tam, kde neexistuje žádné další členění obecného (obecně použitelného) termínu, který by zahrnoval prvky, jež by žadatel shledal za užitečné, a který by vylučoval ty, které žadatel nepovažuje za užitečné, aby použil obecný termín omezený na prvky, které považuje za vhodné, a které uznává za formálně nenapadnutelné, obsahující další členění obecného termínu. In re Swenson, C.C.P.A., 132 F.2d 336.

Marque and reprisal, letters of. Právo zajímat lodí a podnikat odvetná opatření; v širším smyslu právo zabavovat. Slova „marque“ (zajímání lodí) a „reprisal“ (odvetná opatření) se často používají jako synonyma, ale přísně etymologicky vzato, druhý znamená „vzetí zpět“; první pak znamená překročení hranic (marches) při takovém zajmutí. Toto právo lze udělit mezinárodním právem, kdykoli jsou státní příslušníci jednoho státu utlačováni a poškozováni příslušníky jiného státu, a ten stát, jemuž utlačovatel náleží, popírá právo; strana, již je takové právo uděleno, pak může zabavit věci nebo zboží příslušníků státu, k němuž utlačovatel náleží, dokud není dosaženo satisfakce, ať je najde kdekoli. Jímací právo se má udělovat pouze v případě jasného a otevřeného popírání práva. V současné době v důsledku zčásti dohod a zčásti mezinárodní praxe je jímací právo omezeno na zabavení zboží na širém moři veřejnými policejními hlídkami anebo soukromými hlídkami speciálně k tomu zmocněnými. Článek I, Odd. 8 Ústavy USA uděluje Kongresu pravomoc udělit povolení k zajímání lodí a odvetným opatřením na moři a stanovil předpisy o kořisti a zajetí na zemi i na vodě.

Marque, law of. Právo zajímat. Druh jímacího práva, které opravňuje osobu, které byla učiněna jinou osobou křivda a která není schopna se domoci řádného práva, aby náhradou za křivdu zabavila dodávku nebo zboží toho, kdo se křivdy dopustil.

Marquis, or marquess. Markýz. V anglické právu šlechtic druhého stupně; v pořadí za vévodou („duke“).

Marquisate. Výsady markýze.

Marriage. Manželství. Právní svazek jednoho muže a jedné ženy jakožto manžela a manželky. Singer v. Hara, 11 Wash. App. 247, 522 P.2d 1187, 1193. Manželství na rozdíl od dohody o uzavření manželství a od sňatku je právní status, podmínka, nebo vztah jednoho muže a jedné ženy spojený zákonem na doživotí, anebo dokud nedojde k rozvodu, za účelem vzájemného vykonávání a sdílení povinností právně vyplývajících pro ty, jejichž spojení je založeno na rozdílu pohlaví. Smlouva, mající formu předepsanou zákonem, kterou muž a žena, schopní uzavřít takovou smlouvu, se vzájemně zavazují, že po celý svůj život (anebo dokud nebudou rozvedeni) budou žít společně ve stavu jednoty, která by měla existovat mezi manželem a manželkou. Slovo také označuje akt, ceremoniál, respektive obřad, jímž se lidé berou za manžela a manželku.

Ve starém anglickém právu je výraz „marriage“ používán ve smyslu „maritagium“ (viz tam), čili feudálního práva, kterého požíval pán nebo rytířský poručník a které se týkalo svěřenské péče v manželství.

Viz také Avail of marriage; Banns of matrimony; Common-law marriage; Consensual marriage; Restraint of marriage; Voidable marriage; Void marriage.

Ceremonial marriage. Obřadně uzavřené manželství. Manželství, které se řídí všemi zákonnými požadavky

na krevní zkoušky, povolení, čekací dobu, a které bylo slavnostně uzavřeno před oficiálním zástupcem (církvním nebo občanským), který má právo oddávat.

Informal marriage. Neformální manželství. Manželství, ve kterém si strany vymění slib bez přítomnosti oficiálního církevního zástupce. Ve většině případů zákon požaduje konzumaci manželství, aby bylo považováno za platné. Viz Consensual marriage.

Jactitation of marriage. Předstírání manželství. Viz Jactitation.

Manus marriage. Manželství „manus“. Druh manželství v raném Římě; vytvářelo vztah zvaný manus (ruka) a dávalo manželku do moci manžele, přičemž pokud jde o její práva měla stejné postavení jako dcera.

Marriage in jest. Manželství ze žertu. Manželství ze žertu se anuluje pro nedostatek potřebného konsensu a úmyslu uzavřít manželství.

Mixed marriage. Smíšené manželství. Manželství mezi osobami lišícími se národností nebo náboženstvím; nebo speciálněji mezi osobami různé rasy; jako například mezi osobou bílé pleti a osobou tmavé pleti nebo indiánského původu. Viz Miscegenation.

Morganatic marriage. Morganatický sňatek. Zákonně a nerozdělitelné spojení muže vznešeného nebo vynikajícího rodu, s ženou nižšího stavu, za podmínky, že ani žena ani její děti se nebudou podílet na titulech, erbech, či hodnosti manžela, ani nebudou jeho dědici, ale spokojí se s postavením jim přiznaným v morganatické smlouvě. Protože však tato omezení se týkají pouze postavení stran a majetkoprávní úspěse, aniž by ovlivňovala povahu manželského svazku, je nutno také manželství považovat za spravedlivé. Svatební obřad se normálně provádí; svazek je nerozlučitelný; děti jsou legitimní.

Plural marriage. Pluralitní manželství. Všeobecně bigamní nebo polygamní svazek, ale zejména druhé nebo další manželství muže, který už má jednu ženu a žije v polygamii. Taková manželství jsou zakázána.

Proxy marriage. Manželství uzavřené prostřednictvím zmocněnce. Manželství domluvené nebo uzavřené prostřednictvím jednoho nebo více zmocněnců a nikoli stranami samotnými.

Putative marriage. Putativní manželství. Manželství domluvené v dobré víře a v nevědomosti (na jedné nebo obou stranách), že existuje nějaká překážka alespoň na jedné straně. U.S. Fidelity & Guaranty Co. v. Henderson, Tex. Civ. App., 53 S.W.2d 811. Taková manželství jsou uznávána jen ve velmi málo jurisdikcích.

Marriage Act, Royal. Královský manželský zákon. Anglický zákon 12 Jiřího III., c.1 (1772), kterým je členům královské rodiny zakázáno uzavírat manželství bez souhlasu krále (královny), nebo s osobou nevhodnou.

Marriage articles. Manželská smlouva, články manželské dohody. Články dohody mezi stranami pomýšlejšími na manželství, které jsou považovány za předběžné před uzavřením formální manželské dohody, která bude sepsána po sňatku.

Marriage broker. Zprostředkovatel sňatků, dohazovač. Člověk, který za úplatu seznamuje ženy a muže za účelem sňatku. Taková činnost je nulitní a nelegální, protože je proti veřejnému zájmu.

Marriage ceremony. Svatební obřad. Forma, církevní nebo občanská, pro slavnostní uzavření manželství.

Marriage certificate. Oddací list. Dokument, kterým se potvrzuje uzavření manželství, a který vyhotovuje oddávající osoba; nemusí být stranami podepsán, avšak je důkazem existence manželství.

Marriage license. Povolení k sňatku. Povolení nebo svolení udělované veřejným orgánem osobám, které se chtějí vzít, obvykle adresované úředníkovi nebo magistrátu, který má provést obřad, anebo obecněji tomu, kdo je oprávněn. Podle zákona ve většině jurisdikcí je povolení základním předpokladem k zákonnému uzavření manželství.

Marriage—notice book. Kniha, kterou v Anglii má tatrikář a do níž se zapisují žádosti o sňatky a vydání tatričních povolení.

Marriage per verba de praesenti. Ke vzniku takového manželství musí existovat dohoda mezi manželem a manželkou ihned poté, co byl dán vzájemný souhlas. Pitney v. Pitney, 151 Kan. 848, 101 P.2d 933, 935.

Marriage portion. Manželské věno; suma peněz nebo jiného majetku, která je dána anebo o níž je dohodnuto, že bude dána ženě při uzavření manželství.

Marriage promise. Manželský slib. Zasnoubení; slib vzít si jeden druhého.

Marriage records. Záznamy o sňatcích. Ty dokumenty, které uchovává státní, městský nebo obecní úředník, které jsou trvalými záznamy o sňatcích a které obsahují jména manželů, jméno ženy za svobodna, jejich adresy a datum sňatku. Na základě těchto dokumentů se vyhotovují oddací listy.

Marriage settlement. Manželská smlouva. Dohoda v přípravě na manželství, ve které každá ze stran souhlasí s tím, že převede nebo upraví majetková práva, která by jinak vznikla z manželství. Písemná dohoda povahy převodu majetku, nazývaná „settlement“, která se vyhotovuje v přípravě na navrhované manželství a s přihlédnutím k němu, buď stranami, které se chystají vstoupit do manželství, nebo jednou z nich, nebo rodičem či příbuzným jejich jménem, kterou se řeší nárok na určité vlastnictví, *tzv.* stanoví se nebo omezí předepsaný průběhu postoupení; cílem dohody je přitom obvykle zabezpečit ženu a děti. Tak majetek může být omezen na manžela a potomstvo, nebo na ženu a potomstvo, nebo na manžela a manželku po jejich společný život, a zbytek přeživšímu z manželů po dobu života, zbytek na potomstvo, nebo jinak. Takové smlouvy je možno uzavřít i po sňatku, v takovém případě se nazývají „postnuptial“, posvatební. *Viz také* Antenuptial agreement; Marital agreements; Palimony; Postnuptial agreement.

Married woman. Vdaná žena. Žena, která má žijícího manžela a není rozvedená; *feme covert*.

Marshal. Prezident musí jmenovat maršála USA pro každý soudní okres (distrikt). Odpovědností maršálů USA je provádět všechny zákonné dokumenty a příkazy vydané v pravomoci Spojených států. Při vykonávání zákonů USA v rámci daného státu může maršál vykonávat stejné pravomoci, které může vykonávat šerif státu při vykonávání jeho zákonů. 28 U.S.C.A. §§ 561, 569, 570.

V některých státech je to také název úředníka v určitých městech, který má pravomoci a povinnosti, odpovídající v podstatě těm, které má konstábl nebo šerif.

Administrativní velitel městské policie nebo požárního sboru.

Viz také Provost—Marshal.

Ve starém anglickém právu titul, který měli různí zástupci státu a zákona, z nichž nejdůležitější byli ti: (1) earl—marshal, hlavní královský ceremoniář, který předsedal rytířskému soudu; (2) maršál královského domu, neboli knight—marshal, jehož zvláštní pravomocí byl v královském paláci řešit spory mezi členy domácnosti a trestat poklesky v rámci paláce; (3) maršál vězení královského soudního dvora, který byl strážcem tohoto vězení; (4) maršál pokladny, který dohlížel na dlužníky krále; (5) maršál porotního soudce, jehož povinností bylo brát členy velké poroty pod přísahu.

Marshalling assets. Seřazení majetku. Rovněž známé jako seřazení majetku a cenných papírů (marshalling assets and securities), seřazení retenčních práv (marshalling of liens) nebo seřazení náprav (marshalling of remedies). Jde o doktrínu práva ekvity požadující, aby dřívější věřitel, který má dva zdroje na uspokojení svého dluhu, se nejprve uchýlil k tomu zdroji, na který si nedělá nárok novější věřitel společného dlužníka, aby se zamezilo nespravedlnosti, která by vyplynula z toho, kdyby se dřívější věřitel rozhodl uspokojit svou potřebu z jediného zdroje, který je k dispozici pozdějšímu věřiteli, čímž by vyloučil uspokojení pozdějšího věřitele. Matter of Central R. Co. of New Jersey, D.C.N.J., 45 B.R. 1011, 1019.

Uspořádání neboli seřazení majetku do určitého pořadí, pokud jde o placení dluhů.

V angloamerickém právu doktrína, podle níž zatížené pozemky, které jsou prodávány různým osobám v různých dobách majetkovými převody přejimatelům a osobě mající retenční právo, jsou obtížitelné podle práva ekvity bremenem v opačném pořadí jejich převodu. Ingersoll v. Somers Land Co. 82 N. J. Eq. 476, 89 A. 288.

Marshal of the queen's bench. Maršál královnina soudního dvora. Úředník, který měl na starosti vězení královnina soudního dvora. The St. 5 & 6 Vict., c. 22, zrušil tento úřad a nahradil ho úředníkem, nazývaným „keeper of the queen's prison“, správce královnina vězení.

Marshalsea. V anglickém právu vězení, náležející ke králově soudnímu dvoru. Později bylo sloučeno s jinými, pod názvem King's Prison, královo vězení.

Marshalsea, court of. V anglickém právu soud nebo sídlo maršála. Soud původně zasedal před stewardem — správcem a maršálem králova domu, byl zřízen k uplatňování práva mezi služebnictvem. Měl jurisdikci u všech přečinů spáchaných v rámci králova dvora, kde jednou ze stran byla královská domácnost; a u všech dluhů a smluv, kde obě strany byly z králova dvora. Byl zrušen zákonem 12 & 13 Vict., c. 101, § 13.

Mart. Tržiště. Místo veřejného provozu nebo prodeje. *Viz také* Market.

Marte suo decurrere. Lat. Běžet svou vlastní silou. Termín se používá v kontinentálním právu o soudním řízení, jestliže běželo svou cestou až do konce bez jakékoli překážky.

Martial law. Stanné právo. Existuje tam, kde se ujmou vlády vojenské orgány nebo kde vojenské orgány vykonávají různý stupeň kontroly nad civilním sektorem nebo civilními úřady na domácím území. Ochikubo v. Bo-

nesteel, D. C. Cal., 60 F. Supp. 916, 928, 929, 930. Může existovat buď v době války, nebo když civilní moc přestane fungovat nebo se stala neúčinnou. Systém práva, nastupující pouze v době skutečné války a vyplývající z jejich naléhavých situací, co do svého charakteru svévolný, a závisející pouze na vůli velitele armády, který je vyhlášen a uplatňován na dobytém nepřátelském území nebo někdy v místech okupovaných nebo prostoupených vzbouřenci nebo davem, a který pozastavuje platnost všech existujících civilních zákonů jakož i civilních orgánů a řádného fungování práva. *Viz také* Military government; Military law.

Mary Carter agreement. Dohoda Mary Carterové. Termín „dohoda Mary Carterové“ pochází z dohody, zpopularizované rozhodnutím ve věci Booth v. Mary Carter Paint Co., Fla. App. 1967, 202 So.2d 8, a je nyní dosti všeobecně používán u každé dohody mezi žalující stranou a některými, ale méně než všemi, zástupci strany žalované, přičemž strany uloží omezení na finanční odpovědnost souhlasících zástupců žalované strany, jejíž velikost je variabilní a obvykle nepřímo úměrná velikosti odškodnění, které je žalující strana schopna získat od nesouhlasícího zástupce nebo zástupců strany žalované. Takové dohody se v některých státech považují za nulitní, protože odporují veřejnému zájmu; v jiných jsou přípustné, pokud je s nimi seznámena porota.

Mashgiach. Pověřený dohlížitel, určený rabínskou autoritou, aby dohlížel na příjem a zpracování masa košer. People on Complaint of Waller v. Jacob Branfman & Son, 147 Misc. 290, 263 N.Y.S. 629.

Masochism. Masochismus. [Podle Leopolda von Sacher—Masocha, rakouského romanopisce a historika 19. století.] Druh perverze, při níž se sexuální rozkoš zvyšuje, když je osoba bita a týrána jinou osobou; opak sadismu. Sexuální úchylna, v níž zástupce jednoho pohlaví má potěšení z toho, že je pod nadvládou, a to buď násilí nebo krutostí, osoby druhého pohlaví.

Mason and Dixon Line. Masonova a Dixonova hraniční čára. Hraniční čára mezi Pennsylvanií na severu a Marylandem na jihu, oslavovaná před zrušením otroctví jako demarkační čára mezi otrokářskými a svobodnými státy. Vytvořili ji Charles Mason a Jeremiah Dixon, zmocněnci ve sporu mezi Penn Proprietors a Lordem Baltimorem. Čára byla vedena 244 mil od řeky Delaware, kde byla zastavena Indiány. Opakované vyměření bylo provedeno v roce 1849 a pak v roce 1900 z pověření obou států znovu.

Massa. V kontinentálním právu masa; nezpracovaná hmota, jako například zlato nebo stříbro, předtím než je zpracována na poháry nebo jiné zboží.

Massachism. *Viz* Masochism.

Massachusetts ballot. Massachusettský hlasovací lístek. Úřední formulář nevázané kandidátní listiny (tzv. „australského hlasovacího lístku“), na které jsou pod každou volenou funkcí vytištěna v abecedním pořadí jména kandidátů s vyznačením strany.

Massachusetts rule. Massachusettské pravidlo. Pokud jde o rozesílání šeků prostřednictvím bank za účelem inkasa, massachusettské pravidlo znamená, že každá z bank, která obdrží šek, jedná jako zmocněnec deponenta; ale v některých jiných státech platí „newyorské pravidlo“, podle kterého pouze ta banka, která obdrží šek jako první, je zodpovědná vůči deponentovi, čili je

jeho zmocněncem, zatímco ostatní banky jsou při inkasě zmocněnci této banky.

Massachusetts trust. Massachusettský trust. Obchodní organizace, v níž je majetek postoupen svěřenským správcům a spravován ve prospěch držitelů certifikátů, podobných certifikátům na jmění společnosti. „Massachusetts business trust“, Massachusettský obchodní trust, je v obchodním rejstříku nezapsané (neakciové) sdružení, založené podle zákonů státu Massachusetts, za účelem investování do nemovitostí způsobem do značné míry podobným, jako když společný fond investuje do cenných papírů akciových společností. Kusner v. First Pa. Corp., D. C. Pa., 395 F. Supp. 276, 281. *Viz také* Common—law trust; Real estate investment trust; Trust estates as business companies.

Masses. Mše. Náboženské obřady nebo rituály římskokatolické církve.

Master. Pán, mistr (atd.) Ten, kdo zaměstná jinou osobu, aby vykonávala služby v jeho záležitostech a kdo kontroluje nebo má právo kontrolovat fyzické jednání druhé osoby při provádění služby. Restatement, Second, Agency, § 2. Ten, kdo je k druhému v takovém vztahu, že nejen kontroluje výsledky práce druhého, ale také může řídit způsob, jakým taková práce má být prováděna. Matonti v. Research—Cottrell, Inc., D. C. Pa., 202 F. Supp. 527, 532.

Ten, kdo má úřední moc; kdo velí, řídí, instruuje nebo provádí dozor; vedoucí nebo šéf; instruktor; zaměstnavatel. *Viz níže uvedené* různé tituly obsahující slovo „master“.

Ten, kdo dosáhl vrcholu ve svém řemesle a má právo najímat učně a tovaryše.

Fed. R. Civil P. 53 a analogické zákony států stanoví, že soud může jmenovat „mistra“ — přisedícího, aby mu pomáhal při plnění konkrétních úkonů, které mohou v nějaké kauze vzniknout. Práva a povinnosti přisedícího závisí na tom, jak je vymezi soud, který ho jmenoval, a mohou zahrnovat zapisování výpovědí, zjišťování důkazů a jiná opatření, nezbytná k plnění povinností, které jsou mu uloženy. Přisedící připravuje zprávu o svém konání pro soud. Ve federálních soudech je jmenování přisedícího „spíše výjimkou než pravidlem“, zatímco podle zákonů mnoha států má soud více možností přisedícího jmenovat. *Viz také* Reference.

Special master. Zvláštní přisedící. Přisedící jmenovaný jako zástupce soudu u nějakého konkrétního aktu nebo transakce, jako například při provedení prodeje majetku podle výnosu. Pewabic Min. Co. v. Mason, 145 U.S. 349, 12 S. Ct. 887, 36 L. Ed. 732. Federální soudce může jmenovat magistrátního soudce USA, aby fungoval jako zvláštní přisedící. 28 U.S.C.A. § 636.

Master agreement. Vzorová pracovní smlouva dohodnutá odbory a předáky odvětví nebo odvětvového sdružení. Stává se vzorem pro pracovní smlouvy mezi odbory a jednotlivými zaměstnavateli.

Master and servant. Pán a sluha. Vztah pána a sluhy existuje tehdy, jestliže jedna osoba za plat nebo jinou odměnu vstoupí do služby druhého a věnuje mu svou pracovní sílu po dohodnutou dobu. Vztah existuje tam, kde zaměstnavatel má právo si vybírat zaměstnance, právo ho nahradit a propustit a právo řídit jak práci, která se má udělat, tak způsob, jak se práce má udělat. Matonti v. Research—Cottrell, Inc., D. C. Pa., 202 F. Supp. 527, 532. Restatement, Second, Agency § 2.

Tento termín se všeobecně nahrazuje termínem „zaměstnavatel a zaměstnanec“. *Srovnej Agency; Independent contractor.*

Master at common law. Titul úředníků vyšších anglických soudů common law, jmenovaných k tomu, aby zaznamenávali jednání soudu, u něhož působí; aby dohlíželi na vydávání writů a na formální řízení v určité žalobě; aby přijímali a evidovali poplatky, účtované za soudní řízení, a finační prostředky placené soudu.

Master deed or lease. Dokument o převodu nemovitosti, používaný majiteli nebo nájemci obytného domu s byty v majetku nájemníků.

Master in chancery. Přisedící v kanceláři soudu, který funguje jako asistent soudce nebo kancléře. Jeho povinností je zkoumat takové záležitosti, kterými ho může pověřit soud, zkoumat kauzy, zapisovat výpovědi, vést účty, vypočítávat škody atd., přičemž svá zjištění hlásí soudu v takové formě, aby bylo možno vyhotovit výnos; také přijímat přísahy a místopřísežná prohlášení a potvrzení o činnosti. V moderní praxi mnohé z funkcí přisedícího úředníka vykonávají úředníci, pověřenci, auditoři a referenti a v těch státech, které spojily soudu common law a ekvivalentní Rules of Civil Procedure byla tato funkce zrušena. *Viz Master.*

Master in lunacy. „Odborník na duševně choré“. Soudce vyšetřující případy domněle duševně nemocných. Ve starém anglickém právu byli tito soudci soudními úředníky, jmenovanými lordem kancléřem za účelem provádění vyšetřování duševního stavu osob, u nichž byla domněnka, že jsou duševně nemocné. Taková vyšetřování se obvykle prováděla před porotou.

Master lease. *Viz Lease; Sublease.*

Master of a ship. Kapitán lodi. V námořním právu velitel obchodního plavidla, který má nejvyšší odpovědnost za jeho řízení a plavbu a velí posádce, jakož i za celkovou péči a kontrolu plavidla a nákladu, jako zástupce a důvěrný zmocněnec majitele. Obecně se nazývá „captain“, kapitán.

Master of the Crown Office. Mistr úřadu Koruny. V Anglii královnin koroner a právní zástupce v trestním oddělení královnin soudního dvora, který soudně stíhá na základě stížnosti nebo podání nějaké soukromé osoby nebo informátora, přičemž nominálním žalobcem je Koruna. Je úředníkem Nejvyššího soudu (Supreme Court).

Master of the Faculties. V anglickém právu třetí vysoký úředník královské domácnosti, hned po nejvyšším královském hofmistrově a lordu komořím. Má výsadu používat koně, sluhy, nebo pážata, náležející ke královským stájím.

Master of the Mint. Správce mincovny. V anglickém právu úředník, který přijímal čistý mincovní kov pro ražení mincí a platil za něj, a dohlížel na vše, co souviselo s mincovnou. Byl obvykle nazýván „warden of the mint“, dozorce mincovny. V zákoně St. 33 Vict., c. 10, § 14 bylo stanoveno, že kancléř pokladu má být prozatímně správcem mincovny. Tato funkce byla zrušena zákonem o ražení mincí, Coinage Act, z roku 1971.

Master of the Ordnance. Správce dělostřelectva. V anglickém právu vysoký úředník, který měl na starosti veškeré královské lehké a těžké dělostřelectvo. V moderní době nazývaný Master-General of the Ordnance, což je funkce zastávaná jedním z vyšších úředníků ministerstva obrany.

Master of the Rolls. Vrchní archivář. V anglickém právu pomocný soudce kancléřského soudu, který měl samostatné soudní zařazení za lordem kancléřem, a spravoval archivní dokumenty, které prošly úřadem velké pečeti a záznamy kancléřství. Byl původně jmenován pouze pro dohled nad writy a záznamy příslušejícími soudnímu oddělení pro common law, a stále ještě je řádným vedoucím přisedících soudců. Podle zákona vytvářejícího Supreme Court of Judicature se vrchní archivář stal soudcem nejvyššího soudního dvora a *ex officio* členem odvolacího soudu. Tentýž zákon ovšem stanovil, že tato funkce bude zrušena, jakmile se uvolní. Také se účastní jako soudce *ex officio* jednání u Odvolacího soudu (Supreme Court Act, 1981, § 2(2)), a je předsedou Civilního (občanskoprávního) oddělení odvolacího soudu (Supreme Court Act 1981, § 10).

Master plan. Hlavní vzorový plán. Termín používaný v ustanoveních o užívání pozemků, zónování a územním plánování pro všeobecný plán města nebo obce, týkající se bytové výstavby, průmyslových a rekreačních zařízení a jejich vlivu na životní prostředí. *Viz také Planned unit development.*

Master policy. Základní rámcová pojistka. Pojistka, která pojišťuje skupinu osob, například v zdravotním nebo životním pojištění, která je registrovaná jako skupinové pojištění. Obecně existuje pouze jedna základní pojistka a účastníci mají pouze potvrzení na důkaz jejich účasti na pojištění.

Masters of the supreme court. Soudci Nejvyššího soudu. V anglickém právu úředníci, odvozujiící svůj titul ze zákona Jud. (Officers') Act 1879 a kteří jsou, respektive zastávají místa, šestnácti soudců soudů common law, královnina koronera a zmocněnce, správce úřadu Koruny; patří mezi ně i dva úředníci pro záznamy a writy, a tři další členové.

Master's report. Zpráva přisedícího. Formální zpráva nebo výkaz, podávaný přisedícím v kanceláři soudce o tom, jak rozhodl o otázkách jemu postoupených, nebo o skutečnostech nebo žalobách, u nichž mu bylo nařazeno, aby je zjistil nebo přijal.

Dokument zakládáný u soudu poté, co přisedící vyleschl důkazy a provedl svá zjištění. Zpráva by měla obsahovat jeho zjištění a případné právní vývody. *Fed. R. Civil P. 53(e).*

Master-servant rule. Pravidlo pán-sluha. Podle tohoto pravidla je pán (zaměstnavatel) odpovědný za chování sluhy (zaměstnanec) v situacích, když sluha jedná v rámci svého zaměstnání nebo v rámci své pravomoci. *Viz také Fellow servant; Respondeat superior; Servant.*

Master-selling. Prodej u stěžně. Ve starém anglickém právu zvyk prodávat zboží mrtvých námořníků u stěžně.

Mate. Manželský partner. Druhý nejvyšší důstojník na obchodním plavidle. Ve válečném námořnictvu nižší důstojník, který je asistentem zmocněného důstojníka.

Matelotage. Ve francouzském právu najmutí lodi nebo člunu.

Námořnický stav; mzdy, plat námořníka.

Mater familias. Lat. Matka rodiny. V kontinentálním právu matka rodiny nebo paní domu. Cudná žena, vdaná nebo svobodná.

Materia. Lat. V kontinentálním právu materiály; na rozlišení od *species*, druhu, nebo *form*, tvaru, daného prací a dovedností.

V anglickém právu věc; látka; předmět; 3. Bl. Comm. 322.

Material. Hmotný, závažný. Důležitý; víceméně nezbytný; mající vliv nebo účinek; jdoucí k věci; mající co do činění s věcí, na rozdíl od formy. Představa týkající se věci, která je tak podstatná a důležitá, že může ovlivnit stranu, pro niž je „hmotná“. *Viz Material fact; Relevant.*

Material allegation. Závažné obvinění. O obvinění se říká, že je závažné, jestliže tvoří podstatnou část případu, přednášeného při přelíčení. Závažné obvinění při přelíčení je takové, které je podstatné pro žalobu nebo obhajobu, a které by nemohlo být vynecháno, aniž by přelíčení zůstalo nedostatečné.

Material alteration. Podstatná změna. Podstatná změna v písemném dokumentu je taková, která mění jeho smysl, neboli jeho právní význam a účinek; taková, která způsobí, že dokument bude mluvit jazykem co do účinku odlišným od jazyka původního. Podstatná změna právní listiny je taková, která mění její právní účinek. *Boys v. Long, Okl., 268 P.2d 890, 893.*

Každá změna v dokumentu je podstatná, která mění smlouvu u libovolné její strany v nějakém ohledu, včetně kterékoliv z těchto změn: (a) v počtu nebo vztazích stran; nebo (b) v neúplném dokumentu doplněním jiným způsobem, než jak bylo stanoveno; nebo (c) v podepsaném znění, přidáním nebo odstraněním nějaké části. *U.C.C. § 3-407(1).* Termín je definován podobně, když se aplikuje na jiné druhy obchodních dokumentů.

Material breach. *Viz Breach of contract.*

Material evidence. Závažný důkaz. Takový důkaz, který může ovlivnit soudce, vzhledem k jeho logickému spojení s předmětem sporu. Důkaz, který má účinný vliv nebo dopad na otázku, která je předmětem sporu. *Barr v. Dolphin Holding Corp., Sup., 141 N.Y.S.2d 906, 908.* Závažnost, „materiálnost“ důkazu, naráží na to, že předložený důkaz se dotýká daného předmětu sporu. *Vine Street Corp. v. City of Council Bluffs, Iowa, 220 N.W.2d 860, 863.* Důkaz, který je závažný pro otázku ve sporu, a který musí nutně být při rozhodování ve věci zvažován, a který sám o sobě nebo ve spojení s jiným důkazem daný případ zásadně ovlivňuje. *Camurati v. Sutton, 48 Tenn. App. 54, 342 S.W.2d 732, 739.*

Aby bylo možno konstatovat *Bradyho* porušení (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci *Brady*), požadující zvrácení rozsudku, žalovaná strana musí prokázat, že žaloba potlačila důkaz, že takový důkaz byl příznivý pro žalovanou stranu nebo ji zprošťoval viny, a že důkaz byl závažný; důkaz je „závažný“, jestliže existuje přiměřená pravděpodobnost, že nebyť toho, že takový důkaz nebyl předložen, výsledek případu by byl odlišný. *U.S. v. Barragan, C. A. Fla., 793 F.2d 1255, 1259; Brady v. Maryland, 373 U.S. 83, 83 S. Ct. 1194, 10 L. Ed.2d 215.* *Viz také Evidence; Relevancy; Relevant evidence.*

Material fact. Podstatná skutečnost.

Smlouvy. Taková skutečnost, která v podstatné míře vytváří smysl smlouvy, anebo bez níž by smlouva nebyla bývala uzavřena. *Viz také Reliance.*

Insurance. Pojištění. Taková skutečnost, která kdyby byla sdělena zprostředkovateli pojištění anebo pojistiteli, by ho vedla buď k tomu, že by úplně pojistit odmítl, nebo by pojištění nepřijal, pokud by nebylo zapláceno vyšší pojistné. Taková skutečnost, která má nutně určitý vliv na předmětnou věc. Skutečnost, která zvyšuje riziko, nebo která při odhalení by byla přiměřeným dů-

vodem pro vyžadování vyššího pojistného. Jakákoli skutečnost, jejíž znalost či neznalost by přirozeně ovlivnila pojistitele v tom, zda uzavře nebo odmítne uzavřít smlouvu, nebo v odhadování stupně a povahy rizika, nebo ve stanovení pojistného.

Pleading and practice. Soudní přelíčení a judikatura. Taková skutečnost, která je podstatná pro případ, obhajobu, aplikaci práva atd. a bez níž by nemohl být spor veden. Taková skutečnost, která vede k prokázání nějakého sporného bodu. „Podstatné skutečnosti“ u nějakého sporného bodu jsou takové, které jsou nezbytné k určení sporného bodu. Podstatná skutečnost je taková, na níž závisí výsledek soudního sporu. *Amant v. Pacific Power & Light Co., 10 Wash. App. 785, 520 P.2d 481, 484.* *Viz také Material allegation.*

Securities. Cenné papíry. Aby byla ve smyslu Zákona o cenných papírech (Securities Act) z roku 1933 nějaká skutečnost „podstatná“, musí se týkat informace, s níž by průměrný rozvášný investor měl být seznámen před koupí cenného papíru. *Gridely v. Sayre & Fisher Co., D.C.S.C., 409 F. Supp. 126, 1270.* V rámci ustanovení z nařizovací části zákona o cenných papírech, které činí nezákonným, aby kdokoli ve spojení s nabídkou, prodejem nebo koupí cenného papíru, přímo nebo nepřímo, vyslovil nepravdivý výrok o podstatné skutečnosti, nebo neodhalil podstatnou skutečnost, je podstatná skutečnost taková, které by rozumná osoba přikládala význam při rozhodování, jak bude jednat. Anebo řečeno jinak, skutečnost je považována za „podstatnou“, jestliže její odhalení by bylo považováno rozumným investorem za skutečnost, která významně mění „celkovou směs“ informací, které byly dány k dispozici. *Securities and Exchange Commission v. Paro, D.C.N.Y., 468 F. Supp. 635, 646.* Opomenutá skutečnost je podstatná, jestliže existuje velká pravděpodobnost, že rozumný akcionář by jí považoval za důležitou při rozhodování o tom, jak hlasovat. *TSC Industries, Inc. v. Northway Inc., 426 U.S. 438, 96 S. Ct. 2126, 48 L. Ed.2d 757.* *Viz také Reliance; Rule 10b-5.*

Summary judgment. Rozhodnutí ve zkráceném řízení. Při určování toho, co tvoří právě jádro sporu, pokud jde o podstatnou skutečnost pro účely okamžitého rozhodnutí, je sporný bod „podstatný“, jestliže uváděné skutečnosti jsou takové, že vytvářejí obhajobu nebo jsou takové povahy, že ovlivní výsledek žaloby. *Austin v. Wilder, 26 N. C. App. 229, 215 S.E.2d 794, 796.* *Viz Fed. R. Civil P. 56(c).*

Skutečnost je „podstatná“ a vylučuje okamžité rozhodnutí, jestliže prokázání této skutečnosti by zakládalo anebo vyvracelo jeden z podstatných prvků předmětu žaloby nebo obhajoby, na kterých strany trvají, a nezbytně by ovlivnilo aplikaci příslušného ustanovení pokud jde o práva a povinnosti stran. *Johnson v. Soulis, Wyo., 542 P.2d 867, 872.*

Materialman. Stavební dodavatel. Osoba, která dodává materiály nebo jiné věci, použité pro výstavbu nebo opravu budovy, stavby, atd.

Materialman's lien. Retenční právo stavebního dodavatele. Podle zákona ve většině států osoba, která dodává materiál pro stavbu, přístavbu nebo přestavbu budovy nebo jiné stavby má přednostní právo na zaplacení své pohledávky na základě svého retenčního práva jakožto dodavatel materiálů. *Viz také Mechanic's lien.*

Material representation or misrepresentation.

Podstatné vyličení skutečnosti *nebo* její zkreslení. Zkreslení skutečnosti je „podstatné“, jestliže se týká věci, u níž se dá očekávat, že by se na ni žalující strana spolehla při rozhodování o tom, zda se bude zabývat daným jednáním. Barrington Press, Inc. v. Morey, C. A. Ill., 752 F.2d 307, 310. Při úmyslném uvádění v omyl jde o tvrzení nebo prohlášení dostatečně podstatné a závažné, aby se stalo základem žaloby, jestliže je vyličení skutečnosti zkreslené. *Viz také* Material fact; Representation.

Material witness. Korunní, podstatný svědek. Osoba, která může podat svědectví, týkající se určité věci, které nemůže podat nikdo jiný, anebo alespoň velmi málo jiných osob. V důležité trestní věci může být někdy korunní svědek zadržen vládou proti své vůli. Může to být oběť nebo očité svědek. *Viz také* Witness.

Maternal. Mateřský. Co patří matce nebo od ní pochází; jako například mateřská autorita, mateřský vztah, mateřský majetek, mateřská rodová linie.

Maternal line. Mateřská rodová linie. Posloupnost předků nebo příbuzenstva mezi dvěma osobami, která se sleduje přes matku mladší z nich.

Maternal property. Mateřský majetek. Majetek, který pochází od matky a dalších předků z matčiny strany.

Materna maternis. Lat. Maxima francouzského práva, značící, že majetek zesnulého, který získal prostřednictvím své matky, přechází na příbuzné z matčiny strany.

Maternity. Mateřství. Povaha, vztah, status nebo stav matky.

Matertera. Lat. V kontinentálním právu teta z matčiny strany; sestra matky.

Matertera magna. Pratec; Sestra babičky (*aviae soror*).

Matertera major. Praprateta; sestra prababičky (*proaviae soror*); pratec otce nebo matky (*patris vel matris matertera magna*).

Matertera maxima. Praprateta; sestra prapratety (*abaviae soror*); praprateta otce nebo matky (*patris vel matris matertera major*).

Mathematical evidence. Matematický důkaz. Demonstrativní důkaz; takový, který dochází ke svým závěrům s absolutní nezbytností a určitostí. Používá se jako protiklad *morálního* důkazu.

Matima. Kmotra.

Matricide. Vraždy matky; nebo ten, který zavraždil svou matku.

Matricula. V kontinentálním a ve starém anglickém právu rejstřík úředníků a osob, přijímaných do nějaké organizace nebo společnosti a zanesených do seznamu. Proto se o těch, kteří jsou přijímáni na vysokou školu říká, že jsou imatrikulováni. Také druh chudobince, jemuž příslušely příjmy, a který se obyčejně stavěl poblíž kostela, takže jméno se dávalo kostelu samotnému.

Matriculate. Imatrikulovat. Stát se posluchačem vysoké školy; být zapsán do rejstříku; konkrétně vstoupit do nějaké organizace nebo společnosti nebo přijmout členství v ní (zejména jde o vysoké školy) zapsáním jména do rejstříku; projít procesem přijímání za člena, jako například vykonáním zkoušky a zápisem, do společnosti nebo na vysokou školu.

Matrimonia debent esse libera. Manželství by měla být uzavírána svobodně. Maxima kontinentálního práva.

Matrimonial. Manželský. Týkající se manželství nebo manželského stavu.

Matrimonial action. Manželská žaloba. Termín, který zahrnuje žádosti o odluku, o anulování nebo zrušení manželství, o rozvod, o prohlášení manželství za neplatné, o prohlášení platnosti nebo nulity zahraničního rozvodu o rozvodu a o prohlášení platnosti nebo nulity manželství. *Viz např.* v anglickém právu New York C.P.L.R. § 105. *Viz také* Annulment; Custody; Divorce; Equitable distribution; Separation of spouses.

Matrimonial cohabitation. Manželské soužití. Soužití muže a ženy jakoby byli manželé. Také soužití těch, kteří jsou legálně manželi, přičemž v tomto smyslu termín implikuje vzájemná práva a povinnosti, pokud jde o sdílení stejného bydliště.

Matrimonial domicile. Bydliště manželů. Místo, kde strany žijí jako manžel a manželka buď skutečně nebo dovozeně.

Matrimonial res. Manželské záležitosti. Usen v. Usen, 136 Me. 480, 13 A.2d 738, 749.

Matrimonium. Lat. V římském právu legální manželství, uzavřené v přísném souladu s formami staršího římského práva, *tz.* buď s *farreum, coemptio*, nebo podle *usus*. Bylo povoleno pouze římským občanům a těm sousedícím národům, jimž bylo dáno právo zvané *conubium*. Účinkem takového manželství bylo, že se žena dostala pod *manus*, neboli manželskou moc, manžela, a vytvořila se *patria potestas* nad dětmi.

Matrimonium subsequens tollit peccatum praecedens. Další manželství upravuje předchozí poklesek.

Matrimony. Manželství (*viz* Marriage) ve smyslu vztahu nebo stavu, nikoli svatebního obřadu.

Matrix. Matrice. V kontinentálním právu protokol nebo prvopis právního dokumentu, z něhož se musí dělat všechny kopie.

Matrix ecclesia. Lat. Hlavní kostel. Tímto termínem se ve starých dobách označovala katedrála ve vztahu k ostatním kostelům ve stejné diecézi nebo farní kostel ve vztahu ke kaplím nebo menším kostelům k němu připojeným nebo na něm závislým.

Matron. Matrona. Vdaná žena; starší žena. Často se tak nazývá vrchní dozorkyně v nějakém zařízení nebo instituci, jako například vrchní sestra v nemocnici, sirotčím útluku, atd.

Matrons, jury of. Porota matron. Porota sestavená pro určení, zda žena odsouzená k smrti je těhotná. V praxi anglosaského common law porota dvanácti matron, resp. rozvázných žen, sestavená na základě writu *de ventre inspiciendo*, nebo u ženy vězenky odsouzené k smrti, jestliže se odvolávala na své těhotenství jako důvod odložení popravky. V tomto případě taková porota zkoumala, zda se tvrzení zakládá na pravdě.

Matter. Věc, fakta. Podstatné skutečnosti, tvořící základ žaloby nebo obhajoby; fakta podstatná pro věc, která je předmětem sporu; podstata na rozdíl od formy; transakce, událost, výskyt; předmět sporu. *Viz* Issue; Material fact; Matter in issue; Subject—matter.

Matter in controversy or in dispute. Předmět sporu, soudního řízení; věc, v níž je podána žaloba a je zahájen spor a ve vztahu k ní, jestliže je věc sporu faktická, je podáno svědectví. Golden v. Sixth Judicial Dist. Ct. in and for Pershing County, 57 Nev. 114, 58 P.2d 1042, 1044. Práva, která žalující strana prosazuje a o jejichž ochranu a vynucení usiluje. Gavica v. Donaugh, C.C.A. Or., 93 F.2d 173, 175. *Viz také* Cause of action; Issue; Matter in issue; Subject—matter.

Matter in deed. Listinná věc, věc prokázaná listinou. V anglickém právu taková věc, kterou je možno prokázat nebo zjistit na základě dokumentu nebo smlouvy. Faktická věc, na rozdíl od věci práva. *Viz také* Matter of record.

Matter in issue. Sporný bod. Ta věc, podle níž žalující strana postupuje ve své žalobě a proti níž se strana žalovaná hájí ve své obhajobě. MacKenzie v. Union Guardian Trust Co., 262 Mich. 563, 247 N.W. 914; nezahrnuje skutečnosti předložené jako důkaz k utvoření sporných bodů. Ta konečná podstatná skutečnost nebo ten skutkový stav ve sporu, na němž je založen rozsudek nebo nález. *Viz také* Matter in controversy nebo in dispute.

Matter in ley ne serra mise in boutche del jurors. Věc práva nebudiž dávana do úst porotců.

Matter in pais. Skutečnost, věcný fakt; který není písemný; tím se rozlišuje od věci v dokumentu, „in deed“ a od věci zaznamenané, zapsané (of record); fakt, který musí být prokázán ústním důkazem.

Matter of course. Běžná věc. Něco co se provádí v průběhu rutinně nebo obvykle, co je přípustné a platné, aniž by se o to speciálně žádalo a bylo to povolováno.

Matter of fact. Věcný fakt. To co je nutno ověřit smysly, nebo výpovědí svědků, popisujících, co vnímali. Rozlišuje se od věci práva a věci názoru *Viz také* Demonstrative evidence; Fact.

Matter of form. *Viz* Form.

Matter of law. Věc práva. Cokoli, co je nutno potvrdit nebo o čem je nutno rozhodnout aplikací zákonných předpisů nebo principů a ustanovení práva, na rozdíl od vyšetřování konkrétních faktů.

Matter of record. Zaznamenaná věc. Každá pře, která je zaznamenána v soudních zápisech a kterou je třeba prokázat předložením takového záznamu. Liší se od věci de facto, která spočívá ve skutečnosti, kterou je možno prokázat listinou.

Matter of record, estoppel by. *Viz* Record, estoppel by.

Matter of substance. Podstatná věc. Věc, která se týká podstaty. Opak formální věci, formální záležitosti.

Matters of subsistence for man. Věci na živobytí. Tato fráze zahrnuje všechny věci, at' živočišného nebo rostlinného původu, živé nebo neživé, které se používají jako potrava, at' jsou konzumovány ve formě, ve které jsou koupeny od výrobce anebo at' jsou konzumovány po přípravě, která je delší nebo kratší v závislosti na povaze věci.

Matured claim. Splatná, zralá pohledávka. Pohledávka, která je bezpodmínečně dlužná a splatná. *Viz* Liquidated claim; Ripeness doctrine.

Maturity date. Datum splatnosti. Datum, ke kterému se stává dlužnou a splatnou částka jistiny dlužního úpisu,

směnky, akceptu, dluhopisu nebo jiného právního úkonu, z něhož plyne dluh.

Maturity value. Hodnota v době splatnosti. Částka, která je dlužná a splatná k datu splatnosti závazku.

Maugre. L. Fr. Přestože; proti vůli.

Maxim. Maxima, mravní sentence. Maximy jsou pouze pokusy o zevšeobecňující formulace právních ustanovení a jsou právem pouze v rozsahu aplikace u posuzovaných případů. Swetland v. Curtiss Airports Corporation, D. C. Ohio, 41 F.2d 929, 936. Stanovená zásada nebo poučka. Princip práva všeobecně přijímaný jako správné vyjádření práva, nebo jako jsoucí v souhlasu s rozumem. Principy uplatňované v jurisdikci práva ekvity; *např.* „equity treats as done what ought to be done“, právo ekvity považuje za učiněné to, co by se mělo učinit.

V tomto slovníku jsou uvedeny různé právní maximy v abecedním pořádku.

Maxime paci sunt contraria vis et injuria. Největšími nepřáteli míru jsou síla a bezpráví.

Maximum. Maximum. Největší objem, jakost, hodnota nebo stupeň.

Maximum erroris populus magister. Lid je největší mistr v chybování.

May. Smět, moci. Pomocné sloveso, určující význam jiného slovesa tím, že vyjadřuje schopnost, dovednost, volnost, dovolení, možnost, pravděpodobnost nebo náhodnost. U.S. v. Lexington Mill & E. Co., 232 U.S. 399, 34 S. Ct. 337, 340, 58 L. Ed. 658. Slovo „may“ se často používá tak, že implikuje svolnost, možnost volby nebo vlastní úvahy a nikoli povinné jednání nebo chování. Shea v. Shea, Okl., 537 P.2d 417, 418. Avšak bez ohledu na dokument, at' už je to ústava, zákon, právní listina, smlouva nebo jiný dokument, soudy nezřídka interpretují „may“ jako „shall“, nebo „must“, tedy „má za povinnost“ nebo „musí“, a argumentují tím, že spravedlnost nesmí být otrokem gramatiky. Avšak jako všeobecné pravidlo nebude slovo „may“ považováno za příkaz, pokud v kontextu nebo předmětné věci neexistuje něco, co by naznačovalo, že bylo použito v tomto smyslu. Bloom v. Texas State Bd. of Examiners of Psychologists, Tex. Civ. App., 475 S.W.2d 374, 377. Při vytváření zákonů, a lze předpokládat, že i při tvorbě federálních zákonů, slovo „may“ na rozdíl od „shall“ naznačuje možnost vlastního rozvážení nebo volby mezi dvěma nebo více alternativami, ale určujícím faktorem musí být kontext, ve kterém se slovo objevuje. U.S. v. Cook, C. A. Ill., 432 F.2d 1093, 1098.

Mayhem. Zmrzačení. Zmrzačení v common law muselo být takové zranění, které trvale činilo oběť méně schopnou útočného nebo obranného boje; mohlo být skutečně buď odstraněním nebo zneschopněním nějakého tělesného údu, užitečného v boji. Dnes podle zákona bylo přidáno trvalé znetvoření; a pokud jde o odstranění nebo zneschopnění, už neexistuje požadavek, že úd má význam v boji. V mnoha státech se zločin zmrzačení posuzuje za závažné napadení, napadení s ublížením na těle. *Viz také* Maim.

Mayn. L. fr. Ruka; rukopis.

May not. Nesmí. Fráze používaná k označení toho, že osoba nemá dovoleno dělat nebo provádět nějaký čin, *např.* v určitých státech nesmí být připuštěn k advokátním zkouškám ten, kdo nemá určité akademické před-

poklady. „May not“ se vztahuje k dovolení, zatímco „cannot“ se obecně týká schopnosti.

Maynover. L. fr. Ruční práce; věc vyrobená manuální prací.

Mayor. Starosta. Ten, kdo je obvykle hlavním správním funkcionářem města nebo nějaké municipální oblasti. Postavení starosty se liší od města k městu. V některých městech je starosta v podstatě reprezentativní funkce, zatímco v jiných je starosta hlavním výkonným orgánem. V některých případech je volen ve všeobecných volbách a v jiných je vybírán z řad pracovníků správního orgánu a funguje pak jako předsedající a reprezentativní osoba. Povinnosti starosty jsou obvykle určeny zákonem nebo zakládací listinou (charter) dané obce.

Mayoralty. Úřad nebo hodnota starosty.

Mayorazgo. Ve španělském právu je to právo užívat určitého agregátního vlastnictví, které bylo zůstaveno s podmínkou, že má připadnout ve své celistvosti, doživotně, nejstaršímu ze synů.

Mayor's court. Soud starosty. Soud zřízený v některých městech, ve kterém zasedá starosta s pravomocemi policejního soudce nebo pověřeného magistrátního soudce, pokud jde o přestupky spáchané v rámci města (např. dopravní přestupky nebo rušení veřejného pořádku); někdy má v některých méně závažných případech civilní jurisdikci nebo jiné zvláštní statutární pravomoci.

McCarran Act. McCarranův zákon. Federální zákon, který dovoluje státu regulovat a zdaňovat zahraniční pojišťovny, které provozují svou činnost v rámci určitého státu. 15. U.S.C.A. § 1011 a násl. Viz také Internal security acts.

McNabb—Mallory Rule. McNabb—Malloryho pravidlo. Pravidlo, které vyžaduje, aby podezřelý byl promptně předveden před magistrát, jinak budou inkriminující výroky, které učinil během nelegálního zadržení, neplatné. Mc.Nabb v. U.S., 318 U.S. 332, 63 S. Ct. 608, 87 L. Ed., 819, a Mallory v. U.S., 354 U.S. 449, 77 S. Ct. 1356, 1 L. Ed.2d 1479. „McNabovo“ pravidlo říká, že vězeň musí být před magistrát předveden s přiměřenou rychlostí, jinak bude doznání, získané v období mezi zatčením a uvězněním, nepřipustné při vyšetřování zatčeného; toto pravidlo platí jak pro dobrovolná, tak nedobrovolná doznání. Muldrow v. U.S., C. A. Cal., 281. F.2d. 903, 906. Viz také Fed. R. Crim. P. pravidlo 5(a); 1 U.S.C.A. § 3501. Viz také Confession.

McNaghten Rule. Viz M'Naghten Rule.

M.D. Zkratka za „Middle District“, střední okres, když se odkazuje na rozdělení Spojených států na soudní okresy; např. U.S. District Court pro střední okres státu Ohio. Také zkratka za „Doctor of Medicine“, tedy doktor medicíny.

Meadow. Louka. Nízko položená nebo rovná půda, na níž roste tráva, která se kosí na seno. Oblast, která leží nad břehem a je zaplavována pouze na jaře a při mimořádných přílivích, a na níž rostou traviny, z nichž je dobré seno.

Mean nebo mesne. Střed, střední hodnota. Střední mezi dvěma krajnostmi, ať už se týká osob, věcí nebo času. Průměrný, mající střední hodnotu mezi dvěma extrémy nebo mezi několika po sobě jdoucími hodnotami různé kvantity během jednoho cyklu variací. Western & Sou-

thern Life Ins. Co. v. Huwe, C.C.A. Ohio, 116 F.2d 1008, 1009.

Meander. Klikatit se, meandrovat. Znamená sledovat klikatou nebo točitou dráhu; když je toto slovo použito při popisu krajiny, „tudíž podle meandru řeky“, musí znamenat klikatící se čáru — čáru, která sleduje zákruty řeky — anebo jinými slovy, že řeka je rozhraním mezi uvedenými body.

Tento termín se v některých jurisdikcích používá s významem vyměřování a mapování toku podle jeho meandrů, neboli zákrutů a zátočin. Viz Meander lines.

Meander lines. Meandrové čáry. Čáry při vyměřování určitých úseků veřejných pozemků, které hraničí se splavnými řekami, nikoli jako hranice oblasti, ale za účelem definování zákrutů břehů vodního toku, a jako způsob zjištění velikosti pozemku v úseku určeném pro prodej, a za který kupující zaplatí. Při zpracování oficiální mapy z terénních poznámek se meandrová čára znázorní jako hraniční čára vodního toku a ukazuje, že hranicí je průběh vodního toku, a nikoli meandrová čára tak jak přirozeně běží po souši. Niles v. Cedar Point Club, 175 U.S. 300, 20 S. Ct. 124, 44 L. Ed. 171.

Mean high tide. Střední příliv. „Střední příliv“ neboli „normální příliv“ je střední hodnotou ze všech přílivů, a měl by se pokud možno používat průměr ze všech přílivů za období 18,6 roku. O'Neill v. State Highway Dept., N.J., 50 N.J. 307, 235 A.2d 1,9.

Mean high water mark. Střední ryska přílivu. Bod na břehu, k němuž dosáhne průměrný příliv.

Meaning. Význam. To co je označeno nebo pojmenováno řečí, nebo co je úmyslem označit nebo pojmenovat řečí; smysl. Viz také Construction.

Střední nižší odliv. Průměr nižších odlivů za určité časové období. State v. Edwards, 188 Wash. 467, 62 P.2d 1094, 1095.

Střední odliv. Průměr ze všech odlivů, včetně nižších, za určité časové období. State v. Edwards, 188 Wash. 467, 62 P.2d 1094, 1095.

Mean low water mark. Střední ryska odlivu. Bod na břehu, k němuž dosáhne průměrný odliv.

Mean reserve. Střední stav zásob. Střední zásoba na počátku pojistného roku, po vyplacení pojistného za takový rok, a konečná zásoba na konci takového pojistného roku. Kentucky Home Life Ins. Co. v. Leisman, 268 Ky. 825, 105 S.W.2d 1046, 1047.

Means. Prostředek. To, skrze co nebo pomocí čehož je dosaženo nějakého cíle; co směřuje k požadovanému cíli; přechodný činitel nebo opatření; nezbytná podmínka nebo součinitel; nástroj. V rámci pojistky ekvivalent příčiny. Pope v. Business Men's Assur. Co. of America, 235 Mo. App. 263, 131 S.W.2d. 887, 892.

To, co bylo uzákoněno a co bylo v podobě otázky předloženo pro referendum. State ex rel. Bylander v. Hoss, 143 Or. 383, 22 P.2d 883.

Zdroje; dostupný majetek; peníze nebo majetek, jako dostupný prostředek pro uskutečnění nějakého účelu, poskytnutí živobytí, zaplacení dluhu, a pod.

Measure. Měřitko. To, podle čeho se zjišťuje rozsah nebo rozměr, buď délka, šířka, tloušťka, objem nebo množství. Základní míra, podle níž se ostatní věci upravují nebo měří. Viz Land Measure; Metes and bounds; Survey.

Measure of damages. Měřitko škod. Pravidlo nebo spíše systém pravidel, podle nichž se odhadují nebo rozdělují náhrady škod jako kompenzace za poškození v právních žalobách. Viz Damages.

Measure of value. Měřitko hodnoty. V normálním smyslu slova „měřitko“ by znamenalo něco, porovnáním s čímž můžeme zjišťovat, jaká je hodnota něčeho jiného. Když dále vezmeme v úvahu, že hodnota sama je relativní, a že je třeba k jejímu stanovení mít dvě věci, nezávislé na třetí věci, kterou je změříme, můžeme definovat „měřitko hodnoty“ jako něco, z čeho, porovnáme-li s tím dvě jiné věci, můžeme odvodit jejich vzájemnou hodnotu. Viz Value.

Measuring money. Výměrné. Ve starém anglickém právu poplatek, který někteří lidé vymáhali, prostřednictvím patentní listiny, za každý kus vyrobeného oděvu, vedle alnage (viz. alnager). Nyní zrušeno.

Mechanical equivalent. Mechanický ekvivalent. Jestliže dvě zařízení vykonávají stejnou práci v podstatě stejným způsobem, a dosahují v podstatě stejného výsledku, jsou to „mechanické ekvivalenty“. Wire Tie Machinery Co. v. Pacific Box Corporation, C.C.A. Cal., 107 F.2d 54, 56. Zařízení, které může být nahrazeno nebo přijato místo jiného osobou, která je v příslušném řemesle kvalifikovaná, pokud jde o znalost řemesla, a které je způsobilé provádět stejné funkce nebo produkovat též výsledek, aniž by se používal nějaký originální nápad nebo se změnila celková idea prostředků. Kritériem ekvivalence je to, zda nahrazený prvek funguje v podstatě stejným způsobem při dosahování v podstatě stejného výsledku. Viz také Equivalent.

Mechanical process. Viz Process.

Mechanic's lien. Retenční právo mechanika, řemeslníka, opraváře. Nárok vytvořený státními zákony za účelem zajištění priority placení ceny nebo hodnoty provedené práce a dodaných materiálů při výstavbě, přístavbě nebo opravě budovy nebo jiné stavby, a jako takový se týká pozemku stejně jako budov a přístaveb na něm postavených. In re Louisville Daily News & Enquirer, D. C. Ky., 20 F. Supp. 465, 466. Takové retenční právo zahrnuje stavební dodavatele, řemeslníky, dodavatele jiných věcí než stavebnin a ty, kteří dodávají služby, pracovní sílu, nebo materiály na stavbu nebo přístavbu nemovitosti. Viz také Commence (Commencement of building or improvement); Lien waiver; Stop notice statute.

Mechanic's lienor. Držitel retenčního práva mechanika. Tento termín znamená každou osobu, která podle místního zákona má retenční právo k nemovitosti (nebo výtěžků ze smlouvy, týkající se nemovitosti) za služby, práci nebo materiály, poskytnuté v souvislosti s výstavbou nebo přístavbou na takové nemovitosti. I.R.C. § 6323(h).

Medfee. Ve starém anglickém právu úplatek nebo odměna; odměna daná na oplátku, pokud věci, které byly vyměněny, neměly stejnou hodnotu.

Media annata. Ve španělském právu zisky z pozemku za půl roku.

Media concludendi. Argumentační kroky. Tak „rozsudek je přesvědčivý, pokud jde o všechna media concludendi“. Fauntleroy v. Lum, 210 U.S. 230, 28 S. Ct. 641, 52 L. Ed. 1039. Teorie nebo základ skutečností, na nichž se dospěje k právnímu závěru, per Holmes, C.J., v pří-

padu Hoseason v. Keegen, 178 Mass. 247, 59 N.E. 627. Podklady pro zjištění známých skutečností při podání žaloby. Mendez v. Baetjer, C.C.A. Puerto Rico, 106 F.2d 163, 166.

Mediae et infirmae manus homines. Lidé středního a nízkého stavu.

Media nox. Ve starém anglickém právu půlnoc. Ad mediam noctem, o půlnoci.

Medianus homo. Člověk s průměrným majetkem.

Mediate datum. Nepřímý fakt. Fakt, z jehož existence je možno rozumově vyvodit existenci rozhodujících faktů. The Evergreens v. Nunan, C.C.A. N.Y., 141, F.2d 927, 928.

Mediate descent. Viz Descent.

Mediate powers. Nepřímé pravomoci. Ty, které jsou spojeny s primárními pravomocemi, které dává zmocnitel zmocněnci. Například pravomoc inkasovat, přijímat a platit dluhy zmocnitel je primární pravomocí. Aby to bylo možné provádět, často je nutno vyrovnávat účty, vyřizovat sporné pohledávky, bránit se proti neodůvodněným pohledávkám a odpovídat a hájit se při žalobách. Tyto podřízené pravomoci se někdy nazývají „nepřímé pravomoci“.

Mediate testimony. Nepřímé svědectví. Viz Secondary evidence.

Mediation. Zprostředkování, jednání pomocí zprostředkovatele. Soukromý neformální proces řešení sporu, ve kterém neutrální třetí osoba, zprostředkovatel, pomáhá stranám ve sporu dosáhnout dohody. Zprostředkovatel nemá žádnou pravomoc vnucovat stranám nějaké rozhodnutí. Viz také Alternative dispute resolution; Arbitration; Conciliation.

Rovněž přátelské zasahování neutrálního státu do sporů jiných států za tím účelem, aby svým vlivem a urovnáním jejich potíží udržel mír v rodině národů.

Mediation and Conciliation Service. Úřad pro zprostředkování a smířování. Nezávislý federální orgán, pověřený snahou o řešení sporů odborů se zaměstnavateli pomocí smíru a zprostředkování. 29 U.S.C.A. § 172 a násl.

Federální Úřad pro zprostředkování a smířování zastupuje veřejný zájem tím, že podporuje rozvoj zdravých a stabilních vztahů mezi zaměstnanci a vedením podniků tím, že zabraňuje a omezuje na minimum zastavení práce tím, že pomáhá zaměstnancům a vedení řešit jejich spory vyjednáváním; prosazováním kolektivního vyjednávání, zprostředkování a dobrovolné arbitráže jako preferovaných postupů pro řešení sporných otázek mezi zaměstnavateli a zástupci zaměstnanců; rozvojem metod, teorie a praxe řešení sporů; a podporováním konstruktivních vztahů odborových předáků a vedení podniků v zájmu zvyšování jejich vzájemného pochopení a řešení společných problémů. Viz také American Arbitration Association; National Mediation Board.

Mediator. Zprostředkovatel. Neutrální třetí osoba, která pomáhá sporným stranám dosáhnout dohody prostřednictvím vyjednávání. Viz také Arbitrator; Referee.

Mediators of questions. Ve starém anglickém právu šest osob, zmocněných zákonem (27 Edw. III, St. 2, c. 24), které na základě nějaké sporné otázky, vznesené obchodníky, týkající se neprodatelné vlny, nebo špatného balení, atd., mohli před starostou a příslušnými

úředníky pod přísahou svědčit o takové sporné otázce a rozhodnout ji; takovému rozhodnutí se příslušné strany musely podřídit.

Medicaid. Bezplatná lékařská péče pro chudé občany. Forma veřejné podpory, sponzorovaná společně federální vládou a vládami jednotlivých států, poskytující pomoc lidem, jejichž příjem klesne pod určitou úroveň. *Viz také* Medicare.

Medical. Lékařský. Týkající se studia nebo provozování medicíny, nebo s tím související nebo k tomu patřící, nebo teorie a praxe vyšetřování, prevence, léčby a ulevování v nemoci.

Medical care. Lékařská péče. Termín „lékařská péče“ je obecně definován v Daňovém zákoníku, Internal Revenue Code (I.R.C. 213) a obsažněji v prováděcích předpisech. Zahrnuje náklady na lékaře, sestry a jiné zdravotní služby a platby za operace, nemocniční ošetření, ústavní péči a dopravu nezbytnou k získání lékařské péče. Základním kritériem pro možnost odpočtu takových výdajů z daňového základu je to, zda náklady vznikly a byly primárně zaplacený za prevenci nebo zmírnění fyzického nebo duševního defektu nebo nemoci. Edward A. Harvey, 12 T.C. 409 (1949). *Viz také* Medical expenses.

Medical deduction. Odpočet (z daňového základu) nákladů na lékařskou péči. *Viz* Medical expenses.

Medical evidence. Lékařský důkaz. Důkaz poskytnutý lékaři, sestrami a jiným zdravotnickým personálem, kteří se svými profesionálními schopnostmi projevují jako odborníci, nebo standardními odbornými publikacemi na téma medicína nebo chirurgie. Fed. Evid. R. 702, 703. *Viz* Expert witness.

Medical examiner. Lékařský vyšetřovatel, posudkový lékař. Veřejný funkcionář, pověřený odpovědností za vyšetřování všech náhlých, nevysvětlitelných, nepřírodných nebo podezřelých úmrtí, která jsou mu hlášena, včetně provádění pitev a asistování státu u případů vražd. Termín může také zahrnovat lékaře, který provádí prohlídky pro pojišťovny a jiné instituce. Lékařský vyšetřovatel v mnoha státech nahradil koronera. *Viz také* Coroner.

Medical expenses. Lékařské náklady. Lékařské náklady včetně léků a léčiv a pojistek zdravotního pojištění jednotlivce a na něm závislých osob, je možno podle položek odečítat od daňového základu, pokud takové částky (minus pojistné splátky) převyšují určité procento upraveného hrubého příjmu. I.R.C. (Internal Revenue Code — Daňový zákoník USA) § 213. *Viz také* Medical care.

Medical jurisprudence. Lékařská jurisprudence. Soudní lékařství. Věda, která aplikuje zásady a praxi různých odvětví medicíny na objasňování sporných otázek u soudu. Jinak zvaná „forensic medicine“ (*viz tam*). Druh smíšené vědy, kterou je možno považovat za společný základ praktiků jak v oboru práva, tak medicíny.

Medical malpractice. Lékařské zanedbání povinně péče ze strany lékaře. *Viz* Malpractice.

Medicare. Nemocenské pojištění. Federální zákon (Health Insurance for the Aged Act — Zákon o zdravotním pojištění starších občanů) o poskytování nemocničního a léčebného pojištění pro starší občany podle Social Security Act — Zákona o sociálním pojištění. 42 U.S.C.A. (United States Code Annotated — Anotovaný

zákoník USA) § 1395 a násl. *Viz také* Medicaid (státem poskytovaná lékařská pomoc).

Medicine. Medicína, lékařství. Věda a praxe, zabývající se prevencí, léčbou a zmírňováním chorob; v užším smyslu ta část vědy a praxe, která se zabývá vracením a udržováním zdraví, což je věcí lékařů (physician), na rozdíl od chirurgů a porodníků. Burke v. Kansas State Osteopathic Ass'n, C.C.A. Kan., 111 F.2d 250, 253.

Soudní lékařství. Jiný název pro lékařskou jurisprudenci. *Viz* Forensic medicine.

Medico—legal. Lékařskoprávní. Vztahující se k právu, zabývajícímu se otázkami lékařství, léčení apod. *Viz* Forensic medicine.

Medietas linguae. Ve staré praxi polovina jazyka; půl jazyk. Používalo se o porotě sestavené pro nějaký případ tak, že se skládala z jedné poloviny z rodáků a z poloviny z cizinců. *Viz* De medietate linguae.

Medio acquietando. Soudní writ o exekuci pána za účelem splacení dluhu lenního pána z nájemného, o kterém před soudem přiznal, že mu nepatří.

Mediterranean passport. Středozemní pas, propustka. Pas vydávaný admirálitou Velké Británie podle různých dohod s berberskými státy v osmnáctém století. Byly udělovány lodím stavěným v Británii a byly respektovány berberskými piráty. Vydávaly je také Spojené státy.

Medium of exchange. Prostředek směny. Cokoli co slouží usnadnění směny věcí tím, že poskytuje společný základ měření, jako například peníze, šeky, směňky, atd. *Viz* Legal tender.

Medium tempus. Ve starém anglickém právu střední čas; výtěžek za mezidobí.

Medletum. Ve starém anglickém právu smíchání dohromady; směs, neboli *melée*; rvačka nebo náhlé střetnutí. Přečin náhle spáchaný ve rvačce. Anglické slovo „medley“, směs, je zachováno v termínu „chance—medley“, zabití v sebeobraně nebo v důsledku neopatrnosti, náhodné zabití. Nenásilné vměšování do nějaké záležitosti.

Medley. Změť. Rvačka; náhlý nebo náhodný zápas; boj muže proti muži; *melée*. *Viz* Chance—medley; Chaud—medley.

Medsceat. Ve starém anglickém právu úplatek; úplatek za mlčenlivost.

Meeting. Setkání, schůze, shromáždění osob. Konkrétně v právu jde o shromáždění nějakého počtu osob za účelem diskuse a jednání o nějaké věci nebo věcech, na nichž mají společný zájem; *např.* v zákoně o (akciových) společnostech schůze správní rady nebo akcionářů.

Annual meeting. Výroční schůze. *Viz* níže *Regular meeting*.

Called meeting. Obeslaná, mimořádná schůze. V zákonu o (akciových) společnostech schůze nesvolaná v době speciálně určeném stanovami nebo interními předpisy, ale svolaná na základě svolávacího postupu nějakým funkcionářem, komisí nebo skupinou akcionářů, nebo jinými osobami, které jsou k tomu oprávněny.

Family meeting. Rodinné setkání. *Viz* Family.

General meeting. Valná hromada. Schůze všech akcionářů akciové společnosti, všech věřitelů zbankrotovaného podnikatelského atd.

Regular meeting. Pravidelná, řádná schůze. V zákoně o veřejných a soukromých společnostech schůze (věřitelů, svěřenských správců, akcionářů atd.) konaná v době a místě určených statutem, interními předpisy, zakládací listinou nebo jinou direktivou. Této schůzi se obvykle říká „annual“, výroční schůze.

Special meeting. Zvláštní, mimořádná schůze. V zákoně o společnostech schůze svolávaná ze zvláštních důvodů; schůze věnovaná konkrétnímu problému; schůze z důvodů, o nichž byly strany zvlášť informovány.

Stated meeting. Stanovená, řádná schůze. Schůze konaná ve stanoveném nebo řádně určeném čase a místě; normální pravidelná schůze — regular meeting (*viz tam*).

Town meeting. Obecní schůze. *Viz* Town.

Meeting of creditors. Schůze věřitelů. *Viz* Creditor's meeting.

Meeting of minds. Shoda názorů, myslí. Jakožto podstatný prvek smlouvy je to vzájemná dohoda a souhlas stran uzavřít smlouvu na její předmět a podmínky. Je to dohoda dosažená stranami k uzavření smlouvy a v ní vyjádřená, respektive ekvivalent vzájemného souhlasu nebo vzájemného závazku. Rice v. McKinley, App., 267 Ark. 659, 590 S.W.2d 305, 306. „Shoda názorů“, požadovaná k uzavření smlouvy není založena na tajném účelu nebo úmyslu u jedné ze stran, které by tajila v myslí a neupozornila na ně druhou stranu, ale musí spočívat na účelu a úmyslu, který byl oznámen, nebo který by ze všech okolností měl být znám. McClintock v. Skelly Oil Co., 232 Mo. App. 1204, 114 S.W.2d 181, 189. Subjektivní chápání se nevyžaduje; stačí, že chování kontrahentů naznačuje dohodu o podmínkách smlouvy. Steinberg v. Chicago Medical School, 69 Ill. 2d 320, 13 Ill. Dec. 699, 371 N.E.2d 634, 640.

Megalomania. Megalomanie. *Viz* Insanity.

Megalopolis. Megalopole, souměstí, městská aglomerace. Hustě zalidněná souvislá oblast zahrnující mnoho měst.

Megbote. V saském právu náhrada za vraždu příbuzného.

Meigne, or maisnader. Ve starém anglickém právu rodina.

Meilicke system. Meilickův systém. Spočívá ve výpočtu zlomků na základě třicetidenního měsíce a neúčtuje úrok za 31. den měsíce. Swistak v. Personal Finance Co., 175 Misc. 791, 24 N.Y.S.2d 80, 81.

Meindre age. L. fr. Nezletilost; nižší věk.

Meiny, meine nebo meinie. Ve starém anglickém právu domácnost; služebnictvo; družina; zvláště královská domácnost.

Melancholia. Druh duševního neudu charakteristický výraznou sklíčeností ducha, neodůvodněným strachem, bludy a ulpíváním na jednom konkrétním předmětu nebo sledu myšlenek. Depresivní fáze maniodepresivní psychózy, jejíž intenzita a trvání je neúměrná faktorům, které ji navodily. *Viz* Insanity.

Meldfeoh. V saském právu odměna, dlužná a splatná tomu, kdo odhalil trestný čin spáchaný jinou osobou, nazývaná „promoter's fee“, odměna informátora.

Melior. Lat. Lepší. *Melior res*, lepší věc nebo movitost.

Meliorations. Meliorace, vylepšení. Ve skotském právu úprava nějakého pozemku, jiná než pouhé opravy; vylepšení. Příležitostně používáno v anglickém a americkém právu ve smyslu cenných a trvalých úprav nebo vylepšení.

Melior conditionem ecclesiae suae facere potest praelatus, deteriore non quaquam. Biskup může stav své vlastní církve zlepšit, ale v žádném případě zhoršit.

Melior conditionem suam facere potest minor, deteriore non quaquam. Nezletilý může svůj stav zlepšit, ale v žádném případě zhoršit.

Melior est causa possidentis. Kauza držitele má přednost.

Melior est conditio defendentis. Postavení držitele je lepší, tj. když je právo stran rovné.

Melior est conditio possidentis, et rei quam actoris. Stav držitele je lepší, a stav žalované strany je lepší než stav strany žalující.

Melior est conditio possidentis ubi neuter jus habet. Stav držitele je lepší, jestliže nikdo ze dvou stran nemá právo.

Melior est justitia vere praeveniens quam severe puniens. Spravedlnost, která zločin skutečně zabírá, je lepší než ta, která zločin přísně trestá.

Melius est in tempore occurrere, quam post causam vulneratum remedium quaerere. Je lepší splnit věc včas, než po způsobeném bezpráví usilovat o nápravu.

Melius est jus deficiens quam jus incertum. Nedostatečné právo je lepší než právo nejisté.

Melius est omnia mala pati quam malo consentire. Je lepší veškeré zlo trpět než se zlem souhlasit.

Melius est petere fontes quam sectari rivulos. Je lepší jít k prameni než sledovat potůčky.

Melius est recurrere quam malo curere. Lepší je běžet zpět, než běžet špatně; je lepší jít znovu ve svých stopách, než postupovat nesprávně.

Melius inquirendum. K lepšímu vyšetření. Ve starém anglickém právu název writu, prikazujícího další šetření, pokud jde o danou věc; jako například po nedokonalém vyšetřování v procesu vyhoštění, provést nové vyšetřování pokud jde o hodnotu pozemků.

Member. Člen. Jedna z osob tvořících rodinu, partnerský vztah, sdružení, korporaci, cech, soud, zákonodárny sbor apod.

Část orgánu těla; zvláště úd nebo jiná samostatná část. California Casualty Indemnity Exchange v. Industrial Accident Commission, Cal. App., 82 P.2d 1115, 1116.

Member bank. Členská banka. Banka, která se stala pobočkou (*tzn.* koupila si akcie v) jedné z federálních rezervních bank. Člen Federálního rezervního systému (který zahrnuje všechny federálně autorizované banky a banky autorizované jednotlivými státy, jejichž členství bylo akceptováno). *Viz* Federal Reserve System.

Member firm. Členská firma. V obchodování s cennými papíry a komoditami ta makléřská firma, která je členem určité burzy (*např.* členem New York Stock Exchange, Newyorské akciové burzy).

Member of Congress. Člen Kongresu, kongresman. Člen Senátu nebo Sněmovny reprezentantů Spojených států. V běžném používání zvláště člen Sněmovny reprezentantů.

Member of crew. Člen posádky. Aby mohl být někdo kvalifikován jako „člen posádky“ a tím i jako „seaman“, námořník podle Jones Act, Jonesova zákona, musí být víceméně trvale spjat s plavidlem nebo flotilou, musí to být někdo, jehož povinnosti slouží přirozeně a primárně plavbě v nejšířším smyslu, a plavidlo musí být v plavebním provozu.

Member of Parliament. Poslanec, člen parlamentu. Ten, kdo má právo zasedat v jedné z komor britského parlamentu.

Membrana. Lat. Membrána. Ve starém kontinentálním a anglickém zákoně pergamenová kůže. Starobylé svitky, které se obvykle skládají z několika takových kůží, a slovo „membrána“ se používá v odkazech stejným způsobem jako „page“ — stránka, nebo „folio“ — list, aby se rozlišila konkrétní kůže, která se má na mysli.

Membrum. Malý kus země.

Memoire. Ve francouzském právu dokument ve formě petice, kterou se podává odvolání ke kasačnímu soudu.

Memorandum. Lat. To, co má být zapamatováno; nechť je zapamatováno. Formální slovo, kterým ve starých dobách začínal zápis u Court of King's Bench, královského soudního dvora.

Neformální záznam, zápis nebo dokument, obsahující něco, co si strany přejí zachytit v paměti pomocí písemného důkazu, nebo který má sloužit jako základ pozdější formální smlouvy nebo dokumentu. Stručný písemný záznam, obsahující nástin podmínek dohody nebo transakce. Neformální úřední interní sdělení.

Podle části zákona o podvodech, stanoví, že smlouva neprováděná do jednoho roku je neplatná, pokud neexistuje smlouva, nebo nějaké memorandum o smlouvě, v písemné formě a není podepsána smluvní stranou nebo jejím zmocněncem, slovo „memorandum“ naznačuje něco méně než úplnou smlouvu, a „memorandum“ funguje pouze jako důkaz smlouvy a nemusí obsahovat všechny podmínky, takže například dopis může být dostatečným „memorandem“ pro to, aby mohl být případ vyňat z dopadu zákona o podvodech. Kerner v. Hughes Tool Co., 128 Cal. Rptr. 839, 845, 56 C.A.3d 924.

Toto slovo se používá v zákonu o podvodech jako označení písemné dohody nebo záznamu nebo důkazu existence smlouvy, která musí existovat, aby bylo možné strany do sporů vtáhnout. Memorandum musí identifikovat strany, povahu a podstatu smlouvy, protihodnotu a slib, a musí být podepsáno stranou, která má být zavázána, nebo zmocněným zástupcem. Viz U.C.C. (Uniform Commercial Code — Jednotný obchodní zákoník USA) § 2—201. Viz také Contract.

Memorandum articles. Články memoranda. V námořním pojišťovacím právu tato fráze označuje články obchodu, které jsou obvykle uvedeny v *memorandum clause*, klauzuli o memorandu (viz tam), čímž je omezena odpovědnost pojistitele.

Memorandum check. Viz Check.

Memorandum clause. Klauzule o memorandu. V pojistce o námořním pojištění je klauzule o memorandu klauzule vsunutá za tím účelem, aby chránila pojistitele

před odpovědností za poškození zboží zvláštní netrvanlivé povahy a za drobné škody. Může začínat například takto: „N.B. Obilí, ryby, sůl, ovoce, mouka a semena jsou zaručeny nezávisle na pojistné události, pokud nejde o všeobecnou havárii, anebo pokud loď netroskotá“ — což znamená, že pojistitelé neručí za škody na tomto zboží, způsobené mořskou vodou nebo podobně.

Memorandum decision. Memorandové rozhodnutí. Rozhodnutí soudu, které podává rozsudek (co rozhoduje a nařizuje udělat), ale ne názor (důvody tohoto rozhodnutí).

Memorandum in error. Memorandum o chybě. Dokument uvádějící chybu v nějakém faktu, spolu s místopřísežným prohlášením o takovém faktu.

Memorandum of alteration. Memorandum o změně. Dříve v Anglii, když byl patent udělen na dva vynálezy, z nichž jeden nebyl nový nebo užitečný, byl celý patent špatný, a stejné pravidlo se používalo, když věcná část patentu u jediného vynálezu měla jednu z uvedených vad. Jako opravný prostředek zákon 5 & 6 Wm. IV, c. 83, zmocňuje majitele patentu (se souhlasem generálního prokurátora) vzdát se nároku (disclaimer, viz tam) nebo memorandum o změně v titulu nebo technickém popisu patentu, která není takové povahy, aby zasahovala výhradní právo patentem udělené, poté se memorandum považuje za součást patentového spisu, resp. technického popisu specifikace.

Memorandum of association. Protokol o založení akciové společnosti, stanovy akciové společnosti. V Anglii jde o dokument, který musí podepsat sedm nebo více osob, sdružených pro zákonný účel, přičemž jeho podpisem a jsou-li jinak splněny požadavky kladené zákony o společnostech pokud jde o registraci, mohou vytvořit registrovanou společnost (korporaci) s ručením omezeným nebo bez něho. Viz také Articles of association; Articles of incorporation.

Memorandum sale. Viz Sale.

Memorial. Nóta. Dokument předkládaný zákonodárnickému sboru nebo orgánu nebo výkonné moci jednou nebo více osobami, obsahující petici nebo prezentaci faktů.

V praxi krátký zápis, sumář, memorandum nebo hrubý náčrt příkazů soudu, z nichž je možno kdykoli pořádit úplné záznamy. Viz Memorandum decision.

V anglickém právu to, co obsahuje konkrétní údaje o právním úkonu, atd. a co je registrovaným dokumentem, jako například v případě annuity, která musí být registrovaná.

Memoriter. Lat. Zpaměti; pomocí paměti nebo vybavením z paměti. Tak důkaz *memoriter* psaného dokumentu je takový, který je podán svědkem, který dokument viděl a znal a nyní si ho z paměti vybavuje.

Memory. Paměť. U Blackstona a dalších starých autorit bylo slovo používáno jako synonymum „mind“, myslí, zatímco „memory“ v moderní době se používá v omezenějším smyslu vybavování minulých událostí, spíše než ve významu obecný stav duševní schopnosti člověka.

Duševní schopnost; duševní schopnost vyvolávat a identifikovat jednotlivé po sobě jdoucí stavy vědomí v jejich pořadí.

Toto slovo, jak je používáno v jurisprudenci na označení jednoho z psychologických prvků, nezbytných pro

pořízení platné poslední vůle nebo pro uzavření smlouvy nebo pro doznání se ze zločinu, implikuje duševní schopnost myšlenkového sledu, nebo řádného plánování věcí, správným vybavením minulých stavů myslí a minulých událostí, a jejich uspořádáním ve správném sledu a v jejich logických vztazích s událostmi a duševními stavy přítomnými. Viz také Mind and memory.

Fráze „zdravá a fungující mysl a paměť“ (sound and disposing mind and memory) znamená nejen pouhé zřetelné vybavování věcí týkajících se majetku a osob, mezi něž je možno majetek rozdělit, ale celkovou schopnost myslí nakládat s vlastnictvím prostřednictvím vůle. Viz Capacity.

Pověst a jméno, dobré či špatné, které člověk zanechává při svém úmrtí.

Legal memory. Právní paměť. Stará uzance, zvyk, předpokládaný převod majetku (jako základ pro předpis) a podobně jsou nazývány pradávne, jsoucí od nepaměti (immemorial), jestliže jsou skutečně nebo domněle tak starého data, že paměť člověka není v rozporu s právní pamětí, resp. sahá za rámec právní paměti. A právní paměť, neboli „čas mimo mysl“, podle pravidla common law, počala od vlády Richarda I, l.p. 1189. Ale podle omezujícího zákona 32 Hen. VIII byla snížena na 60 let a znovu zákonem 2 & 3 Wm. IV, c. 71, na 20 let. V amerických státech je zákonem doba právní paměti obvykle stanovena na období, odpovídající době, která je předepsaná pro žaloby na dobytí nemovitosti, obvykle asi 20 let.

Menace. Ohrožovat; činit výhrůžky. Nezákonná hrozba násilím nebo zraněním či poškozením osobě, majetku nebo povaze jiného. Odorizzi v. Bloomfield School Dist., 246 C.A.2d 123, 54 Cal. Rptr. 533, 538. Hrozba může být důvodem pro rozvod; nebo hrozba násilím by mohla učinit neplatnou smlouvu. Viz také Assault.

Men of straw. Muži slámy. Muži, kteří se v dřívějších dobách pohybovali kolem soudů, zvaní tak od toho, jakým způsobem dávali najevo své zaměstnání (tzn. stéblem slámy v jedné ze svých bot), známého pod jménem „straw—shoes“, slaměné boty. Advokát nebo právník, kteří chtěli mít pohodlného svědka, poznali podle těchto známek kde se s takovým člověkem setkat a hovor mezi nimi byl stručný. „Cožpak se nepamatujete?“ zeptal se advokát; na což následovala pohotová odpověď „Jistěže se pamatuji.“ „Pak tedy pojdte k soudu a odpřísáhněte to.“ A „slaměné boty“ šly k soudu a přísahaly. Atény se slaměnými botami hemžily. Viz také Straw man nebo party.

Mens. Lat. Mysl; úmysl; smysl; chápání; vůle.

Mensa et thoro. Od stolu a lože. Viz Divorce.

Mensalia. Fary nebo duchovní obroci spojená u církevních stolů a nazývaná mezi kanonisty „mensal benefices“, stolní prebendy.

Mensis. Lat. V kontinentálním právu a ve starém anglickém právu měsíc. *Mensis vetitus*, zakázaný měsíc; měsíc hájení vysoké zvěře, „fence—month“ (viz tam).

Mens legis. Ratio legis, účel právního předpisu; to jest účel, duch nebo úmysl práva nebo právo obecně.

Mens legislatoris. Úmysl zákonodárce.

Mensor. V kontinentálním právu vyměřovač pozemků; zeměměřič.

Mens rea. Jakožto prvek trestní odpovědnosti: vinná mysl, vinný nebo bezprávný účel; zločinný úmysl. Vin-

ně vědomí a svévolnost. United States v. Greenbaum, C.C.A.N.J., 138 F.2d 437, 438. Viz Model Penal Code § 2.02. Viz také Criminal (*Criminal intent*); Knowledge; Knowingly; Premeditation; Specific intent.

Mens testatoris in testamentis spectanda est. Úmysl zůstavitele projevený v poslední vůli je třeba brát ve vřících v úvahu.

Mensularius. V kontinentálním právu penězoměnec, nebo obchodník s penězi.

Mensura. Ve starém anglickém právu míra.

Mensura domini regis. „Míra našeho pána krále“ byly váhy a míry stanovené králem Richardem I v jeho parlamentu ve Westminsteru roku 1197.

Mental. Mentální, duševní. Týkající se myslí anebo v ní existující; intelektuální, emocionální nebo psychický, na rozdíl od tělesného nebo fyzického.

Mental alienation. Duševní vyšinutost. Termín se někdy používá k označení šílenství, insanity (viz tam).

Mental anguish. Duševní muka. Když jsou spojena s fyzickým zraněním, tento termín zahrnuje jak vyplývající duševní pocity bolesti, tak doprovodné pocity úzkosti a strachu. Jako prvek poškození implikuje relativně vysoký stupeň duševních muk a úzkosti; je to víc než pouhé zklamání, hněv, obavy, nelibost nebo rozpak, i když všechny tyto pocity může zahrnovat, a zahrnuje duševní pocit bolesti praměnicí z takových bolestných emocí jako je zármutek, vážné zklamání, rozhořčení, uražená hrdoť, hanba, zoufalství resp. veřejné pokoření. Trevion v. Southwestern Bell Tel. Co., Tex. Civ. App., 582 S.W.2d 582, 584. V jiných souvislostech, a jakožto důvod rozvodu nebo pro nahraditelné škody nebo jako součást škod, zahrnuje duševní utrpení vyplývající z vyvolání palčivějších a bolestnějších emocí, jako je zármutek, vážné zklamání, rozhořčení, uražená hrdoť, hanba, veřejné pokoření, zoufalství atd. Viz také Mental cruelty.

Mental capacity nebo competence. Duševní schopnost, způsobilost. Termín má označovat schopnost chápat povahu a účinek činu, ve kterém je osoba zapletena a úkonu, který provádí. Jones v. Traders & General Ins. Co., Tex. Civ. App., 144 S.W.2d 689, 694. Taková míra inteligence, chápání, paměti a úsudku, pokud jde o konkrétní úkon (*např.* sepsání poslední vůle nebo uzavření smlouvy), která osobě umožní pochopit povahu, podmínky a účinek jejího činu. Conley v. Nailor, 118 U.S. 127, 6 S. Ct. 1001, 30 L. Ed. 112. Viz také Capacity; Insanity.

Mental cruelty. Duševní krutost. Chování jednoho z manželů vůči druhému, které může ohrozit duševní a fyzické zdraví a výkonnost druhého manžela do takové míry, že pokračování manželského vztahu se stane neúnosné. Jako důvod rozvodu je to takové chování, které způsobuje zdravotní potíže, pokoření a úzkost tak, že se život stane bídným a nesnesitelným nebo způsobí ohrožení života nebo zdraví manželského partnera. McGowan v. McGowan, 15 Ill. App.2d 913, 305 N.E.2d 261, 262. Viz také Indignity; Mental anguish.

Mental disease or defect. Viz Insanity.

Mental incapacity; mental incompetency. Duševní nezpůsobilost. Ta je konstatována tehdy, když se zjistí, že existuje podstatný nedostatek rozumových schopností, nebo když je osoba neschopná chápat a jednat podle vlastní úvahy v normálních životních záležitostech. Viz Incapacity; Insanity.

Mental reservation. Tajná výhrada, skrytá myšlenka. Nevyřčená výhrada k obecným slovům slibu nebo dohody, na základě obecného chápání předmětu. Avšak slovo se používá pro námitku existující pouze v mysli jedné strany, a jeho význam byl degradován tak, že znamená nečestnou výmluvu pro vyhnutí se plnění slibu nebo jeho porušení.

Mental state. Duševní stav. Schopnost nebo stav mysli, pokud jde o schopnost provést určitý čin. Viz *Mental capacity* nebo *competence*.

Mental suffering. Viz *Mental anguish*; *Mental cruelty*.

Mente captus. Osoby, které jsou trvale šilené. Clanton v. Shattuck, 211 La. 750, 30 So.2d 823, 824.

Mentiri. Lat. Lhát; tvrdit nepravdu.

Mentition. Lhaní; nepravda.

Mera noctis. Půlnoc.

Mercable. Obchodovatelný; být prodaný nebo koupený.

Mercantant. Ten, kdo se zabývá zahraničním obchodem.

Mercantile. Obchodní, kupecký. Náležící obchodníkům nebo pro ně charakteristický nebo předmět podnikání obchodníků; týkající se živnosti nebo obchodu nebo odvětví prodeje a nákupu zboží; obchodování; komerční; prováděný nebo činěný na základě obchodních principů.

Mercantile agencies. Viz *Credit Bureau*.

Mercantile law. Obchodní právo. Výraz, který je v podstatě ekvivalentní výrazu „commercial law“. Označuje systém předpisů, obyčejů a uzancí obecně uznávaných a přijímaných kupci a obchodníky a který buď ve své jednoduchosti nebo v úpravě prostřednictvím common law nebo zákonů vytváří právo pro regulaci jejich činnosti a pro řešení jejich sporů. Uniform Commercial Code (Jednotný obchodní zákoník) je souborem právních norem, jimiž se řídí obchodní, resp. komerční transakce. Viz *Uniform Commercial Code*.

Mercantile Law Amendment Acts. Novely obchodního práva. Zákony 19 & 20 Vict., c. 60, 97, schválené především pro účely přizpůsobení obchodního práva Anglie, Skotska a Irska.

Mercantile paper. Obchodovatelný cenný papír. Viz *Commercial paper*; *Negotiable instruments*.

Mercantile specialty. Obchodní listina. Pisemnost, která není splatná na řad nebo na doručit, ale je jinak obchodovatelná, postupitelná. Viz U.C.C. (Uniform Commercial Code — Jednotný obchodní zákoník USA) § 3—805 (kterým se Článek 3 stává aplikovatelným na dokumenty, v nichž chybí slova o obchodovatelnosti).

Mercative. Patřící k obchodu.

Mercatum. Lat. Trh. Kupní smlouva. Dodávky pro armádu (*commeatus*).

Mercature. Praxe nakupování a prodeje.

Mercedary. Najímatel; ten, kdo najímá.

Mercenarius. Najatý člověk nebo sluha.

Mercen—lage. Zákon Mercianů. Jeden ze tří hlavních systémů práva, které platily v Anglii kolem počátku 11. století. Byl dodržován v mnoha midlandských hrabstvích a těch, která hraničila s knížectvím Waleským. 1 Bl. Comm. 65.

Merces. Lat. V kontinentálním právu odměna za práci v penězích nebo jiných věcech. Na rozdíl od „*pensio*“ to znamená nájemné z farem (*proedia rustici*).

Merchandise. Zboží. Veškeré zboží, které obchodníci obvykle kupují a prodávají, ať ve velkoobchodě nebo maloobchodě; zboží a komodity takové, které jsou normálním předmětem obchodu. Ale termín se obvykle nechápe tak, že by zahrnoval nemovitosti, a zřídka se používá u toho zboží, které se kupuje denně pro okamžitou spotřebu (*např.* potraviny).

Stock of merchandise. Viz *Stock*.

Merchandise broker. Dohodce u zboží. Ten, kdo sjednává prodej zboží, aniž by ho měl ve vlastnictví nebo kontrole, a je pouze zmocněncem s omezenými pravomocemi. Hughes v. Young, 17 Tenn. App. 24, 65 S.W.2d 858. Viz *Broker*.

Merchandise Marks Act, 1862. Zákon o označování zboží z r. 1862. Zákon 25 & 26 Vict., c. 88, který měl zabránit podvodnému označování zboží a podvodnému prodeji zboží podvodně označeného.

Merchant. Obchodník, kupec. Ten, kdo se zabývá nákupem a prodejem zboží; kšeftář; maloobchodník; obchodník. Termín se obecně týká osoby, která nakupuje zboží ve velkoobchodě pro další prodej v maloobchodě; tj. osoby, která pracuje v maloobchodě (maloobchodník).

Osoba, která obchoduje se zbožím určitého druhu, nebo jinak se prostřednictvím své profese prezentuje jako někdo, kdo má znalosti a dovednosti, které jsou speciální pro praxi nebo zboží, jehož se transakce týká, a jemuž taková znalost nebo dovednost může být připsána díky jeho zaměstnání jako zmocněnce, dohodce nebo jiného prostředníka, který se prostřednictvím své profese prezentuje jako ten, kdo má takové znalosti nebo dovednosti. U.C.C. (Uniform Commercial Code — Jednotný obchodní zákoník USA) § 2—104(1).

Osoba, která provádí obchod se zahraničním nebo která vyvážá a dovážá zboží a prodává je prostřednictvím velkoobchodu. Takoví obchodníci jsou obecně známi pod názvem „shipping merchants“, dopravci zboží.

Commission merchant. Viz *Commission merchant*.

Law merchant. Viz *Commercial law*; *Mercantile law*.

Statute merchant. Viz *Statute*.

Merchantability. Schopnost být uveden na trh, prodejnost. Znamená, že prodávané zboží musí být obecného popsání druhu a přiměřeně vhodné pro obecný účel, pro nějž má být prodáváno, a pokud je prodávané zboží normálně používáno pouze jedním způsobem, je jeho způsobilost pro použití tímto konkrétním způsobem implicitně garantována, ledaže existuje důkaz o opaku. Viz *také* *Fitness for particular purpose*; *Merchantable*; *Warranty*.

Merchantable. Schopný být uveden na trh, prodejný, na prodej. Aby bylo zboží „prodejné“, musí být vhodné pro normální účely, pro které se takové zboží má používat. Consolidated Supply Co. v. Babbitt, 96 Idaho 466, 468, a musí být v souladu se slibem nebo tvrzeními na obalu nebo etiketě. Virgil v. Kash N'Karry Service, 484 A.2d 652, 655. V rámci § 2—314 U.C.C., vytvářejícího implikovanou záruku prodejnosti, termín „prodejný“ implikuje, že prodávané zboží je v souladu s normálními standardy péče a že je průměrné třídy, jakosti a hodno-

ty podobného zboží, prodávaného za podobných podmínek. Woodruff v. Clark County Farm Bureau Co—op Ass'n, 153 Ind. App., 31, 286 N.E.2d 188, 194.

Aby bylo zboží prodejné, musí přinejmenším: projít bez námitky v obchodě podle smluvního popisu; a v případě zaměnitelného zboží musí být dobré průměrné jakosti v rámci popisu a musí být vhodné pro normální účely, pro něž se takové zboží používá; a být v rámci odchylek přípustných podle dohody stejného druhu, jakosti a množství v rámci každé jednotky a v rámci všech příslušných jednotek a musí být přiměřeně zabaleno a označeno podle požadavku dohody; a být v souladu se slibem a tvrzeními na případném obalu nebo etiketě. U.C.C. § 2—314(2).

Viz *také* *Fitness for particular purpose*; *Warranty (Implied Warranty of Merchantability or fitness for particular purpose)*.

Merchantable title. Prodejný titul. Dobrý a prodejný titul v plnoprávném vlastnictví, nezátížený soudním sporem, hmatatelnými závadami a vážnými pochybnostmi; titul, který umožní vlastníkovu nejen jej v míru držet, ale také jej prodat osobě s přiměřenou rozvážností. Overboe v. Overboe, N.D., 160 N.W.2d 650, 654. Dobrý titul přijatelný pro znalého kupujícího, který není pod tlakem, aby koupil. Titul, který může být v držení bez důvodné obavy, že bude napaden, a pohotově převoditelný na trhu. Crow Creek Gravel & Sand Co. v. Dooley, 182 Ark. 1009, 33 S.W.2d 369, 370. Viz *také* *Marketable title*; *Warranty (Warranty of title)*.

Merchant appraiser. Obchodní znalec. Viz *Appraiser*.

Merchantman. Obchodní loď. Loď nebo plavidlo, používané v zahraničním nebo vnitřním obchodě anebo v obchodní službě.

Merchants' accounts. Obchodní účty. Účty mezi obchodníky, které musí být běžné, vzájemné a nevyrovnané, skládající se z položek má dát a dal za zboží.

Merchant seaman. Obchodní námořník. Námořník zaměstnaný na soukromém plavidle, na rozdíl od námořníka, zaměstnaného ve vojenském námořnictvu nebo na veřejných lodích.

Merchant Shipping Acts. Zákony o obchodní plavbě. Určité anglické zákony, počínaje St. 16 & 17 Vict., c. 131, jimiž je generální dohled nad obchodní lodní dopravou svěřen obchodní komoře. Viz *Maritime Commission*.

Merchet. Ve feudálním právu poplatek nebo finanční vyrovnání, které platili podřízení vazalové pánovi za volné disponování se svými dcerami v manželství. Totéž jako *marcheta* (*viz tam*).

Merciament. Pokuta, poplatek nebo daň.

Mercimoniatus Angliae. Ve starých záznamech daň Anglie ukládaná na zboží.

Mercis appellatio ad res mobiles tantum pertinere. Termín „zboží“ se týká pouze movitých věcí.

Mercis appellatio hines non contineri. Lidé nejsou zahrnuti pod pojem „zboží“.

Mercna lagu. Viz *Lagu*; *Mercen—lage*.

Mercy. Milost. Ve staré anglické praxi výrok krále nebo soudce při trestání přečinů, které nebyly přímo řešeny právem. Tak „být odkázán na milost“ (to be in mercy) znamená dostat pokutu za podání respektive hájení nespravedlivé žaloby nebo moci být potrestán podle uvážení soudu.

V trestním právu možnost soudce podle jeho uvážení, v rámci mezi předepsaných zákonem, zcela zrušit trest, který by odsouzené osobě náležel nebo zmírnit přísnost rozsudku; jako například když porota doporučí soudu udělit vězni milost.

Mercy killing. Euthanasie. Způsobení okamžité smrti údajně bezbolestným způsobem a obvykle nějakou osobou, která se domnívá, že umírající si přeje zemřít vzhledem ke smrtelné nebo beznadějně nemoci nebo stavu. Viz *také* *Brain death*; *Death (Natural Death Acts)*; *Right to die laws*; *Will (Living will)*.

Mere. L. fr. Matka. *AEle, mere, fille*, babička, matka, dcera. *En ventre sa mere*, v lůně své matky.

Mere evidence rule. Pravidlo pouhého důkazu. Při prohlídce a konfiskaci věcí bylo kdysi pravidlem, že při zákonné prohlídce měl úředník právo zabavit nástroje a plody zločinu, ale neměl právo zabavovat jiné věci (*např.* oděv podezřelého), které jsou pouhým (bezznamným) důkazem. Toto pravidlo už neplatí. Warden, Md. Penitentiary v. Hayden, 387 U.S. 294, 87 S. Ct. 1642, 18 L. Ed.2d 782. Viz *Fruit of poisonous tree doctrine*.

Mere licensee. Pouhý koncesionář. Ten, kdo vstoupí na pozemek nebo nemovitost druhého bez námitky nebo s pouhým dovolením, strpěním nebo tichým souhlasem vlastníka nebo obyvatele. Mann v. Des Moines Ry. Co., 232 Iowa, 1049, 7 N.W.2d 45, 50. Viz *License*.

Merely. Pouze. Bez zahrnutí něčeho jiného; čistě; pouze; výhradně; zcela. In re Plymouth Motor Corporation, Cust. & Pat. App., 46 F.2d 211, 212.

Mere motion. Pouhý podnět. O svobodném a dobrovolném činu strany samotné, provedeném bez podnětu nebo vlivu jiné osoby, se říká, že byl proveden z pouhého (vlastního) podnětu, *ex mero motu* (*viz tam*).

Fráze se užívá o zásahu soudů, které za určitých okolností ze svého podnětu mají námitku proti nějakému vybočení z normálu v soudním řízení, třebaže žalovaná ani žalující strana nevznesla žádnou námitku, týkající se této neobvyklosti.

Mere right. Holé právo. Holé vlastnické právo. Holé vlastnické právo k pozemku; *jus proprietatis*, jak bez vlastnění, tak i práva vlastnit. Abstraktní právo na majetek.

Mere—stone. Ve starém anglickém právu kámen pro vymezení nebo rozdělení pozemků.

Meretricious. Týkající se nelegálního spojení pohlaví. Termín je popisem vztahu osob, které uzavřou manželství, které je neplatné z důvodu právní nezpůsobilosti.

Merger. Sloučení, fúze. Fúze nebo absorpce jedné věci s druhou nebo jednoho práva s druhým; obecně se užívá o případu, kdy jeden ze dvou předmětů je méně hodnotný nebo důležitý než druhý. Méně důležitý přestává mít nezávislou existenci.

Contract law. Smluvní právo. Zánik jedné smlouvy absorpcí do jiné smlouvy; je především věcí úmyslu stran. Caranas v. Jones, Tex. Civ. App., 437 S.W.2d 905, 910.

Corporations. Společnosti. Sloučení dvou společností v souladu se zákonným ustanovením, v němž jedna ze společností přežije a druhá přestává existovat. Pohlčení jedné společnosti druhou, přičemž prvá ztrácí svou právní identitu a druhá si ponechává svůj název a identitu a získává aktiva, pasiva, koncese a práva